

PORTFÓLIÓ

Seres Ildikó

2017

Miskolci Egyetem
Bartók Béla Zeneművészeti Intézet

PORTFÓLIÓ

Konzulens:

Pappné dr. Schmiedt Annamária
főiskolai tanár

Készítette:

Seres Ildikó
tanár - zenetanár
(énektanár) MA

Miskolc

2017

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. A tanuló személyiségének fejlesztése	3
○ Egy növendék fejlődéséről készült esettanulmány	
2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése	6
○ Közösségfejlesztő programok a zeneiskolai oktatásban	
○ Szervezett opera és koncertlátogatás, koncertszervezés, közös hangversenyek	
3. A pedagógiai folyamat tervezése	9
○ A „Színház és Világ” (SZI-VI) pedagógiai program ismertetése	
4. A tanulók műveltségének, készségeinek fejlesztése	13
○ Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk! c. DLA dolgozatának recenziója	
5. Az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése	19
○ Az információs és kommunikációs technológia alkalmazásának bizonyítékai	
6. A tanulási folyamat szervezése és irányítása	22
○ Saját tematikus terv	
7. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása	26
○ Értékelési gyakorlatom - Pedagógiai értékelés dolgozat	
8. Szakmai együttműködés és kommunikáció	30
○ Külső szervekkel való együttműködés dokumentumai, az együttműködés formáinak bemutatása	
9. Önművelődés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre	33
○ Szakmai fejlődésem útja – beadandó dolgozat szakmódszertanból	
Irodalomjegyzék	37
Függelék	39

BEVEZETÉS

1983-ban végeztem a Győri Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézetének magánének szakán. Jeles tanári diplomámmal azonban a Győri Kisfaludy Színházhoz szerződtem. A következő tíz évben a színház töltötte be az életem, énekes színészként színpadi gyakorlatot és tapasztalatokat szerezve a zenés színházi műfajok mindegyikében. A tanítás a Miskolci Nemzeti Színházhoz szerződve, 1993-ban jelent meg újra az életemben.

Portfólióm az elmúlt huszonnégy év pedagógiai munkásságát reprezentálja, melynek alapbázisa a színház. Magánének tanári diplomám mellé (negyven évesen) drámapedagógus végzettséget is szereztem, a Színház- és Filmművészeti Egyetemen. E két szaktanári diploma és színházi gyakorlatom olyan szerencsés egységet képeznek, melyet a színészképzésben tudok legjobban kamatoztatni.

Portfólióm az ifjúságnevelés dokumentumai mellett sok egyéb tevékenységemre is kiterjed, olyanokra is, melyek első látásra talán nem kapcsolódnak szorosan a tanításhoz. Színészként, rendezőként, a Bartók Plusz Operafesztivál kísérőprogramjainak művészeti vezetőjeként, a Miskolci Operabarátok Egyesületének elnökeként mégis ugyanúgy a magyar kultúrát és közoktatást szolgálom, mint pedagógusként¹.

¹ Lásd Függelék 1. sz. melléklet: Seres Ildikó Szakmai Önéletrajz

1.A tanuló személyiségének fejlesztése

Egy növendék fejlődéséről készült esettanulmány

1993-ban a Miskolci Nemzeti Színház Színi Tanodát indított 18 évüket betöltött fiatalok számára. A három éves ingyenes képzésben a tanórák mellett a növendékek gyakorlatban is megismerkedtek a színház működésével.² Aktívan részt vettek a próbafolyamatokban és az előadások lebonyolításában. (Kellékeztek, fejtépeztek, súgtak, segítettek az ügyelő és a rendező asszisztens munkáját, statisztáltak és kisebb szerepeket is kaptak.) A hét éven keresztül működő Tanoda tanári kara a színház művészeiből tevődött össze. Jómagam a Zenés színészmesterség tantárgyat és osztályfőnökséget vállaltam, de végül koordinátora is lettem a képzésnek.

A Zenés színészmesterség tantárgynak természetesen része a hangképzés. A diákok feladata a különböző zenés műfajok, előadói stílusok megismerése. A megtanult dalok előadása színpadi szituációs helyzetben, jelenetekbe ágyazva, koreografáltan történik. Ez lehet egy létező zenés játék kiragadott részlete, de egy kiválasztott dal köré saját maguk is álmodhatnak szituációt, írhatnak jelenetet. Egy dal, kiemelve az eredeti műből, szabad asszociációkat indít a növendékben. Alkotó fantáziáját használva közelebb kerülhet hozzá. A mozgás azért fontos, mert csak olyan dalra lehet koreográfiát készíteni, amit már biztosan tudunk. Ezzel érhetjük el, hogy a növendékek számára a fejből éneklés ne végső cél, hanem a színészi munka kiindulópontja, alapfeltétele legyen. (Ez persze a prózai szövegekre is vonatkozik. Addig nem lehet hatékonyan dolgozni a „*hogyan*”-on, amíg a „*mi*”-tel vagyunk elfoglalva.)

A legelső évfolyamra felvételizők között volt egy igazi showman. Nevezzük M.S.T.-nek. Fellépése megnyerő volt, magabiztosnak tűnt (talán túlságosan is), Jim Carrey-re emlékeztető mimikával. Nagy volt a vita a tanárok között, hogy felvegyük-e, mert többen úgy vélték, inkább való humoristának, mint színésznek. Bár M.S.T. felvételi produkciójának énekes része értékelhetetlen volt, mégis mellette érveltem. Egyrészt mert nagy kincsnek tartom a humorérzékét, másrészt mert lenyűgözött az a pozitív energia, amit sugárzott. Felvettük. Az ellene voksolók azért oda szúrták nekem, hogy jól kitoltam magammal, mert ebbe a fiúba úgy is beletörök majd a bicskám!

² Lásd Függelék 2. sz. melléklet: Tanoda; Tanoda és tanára; Tanoda órarend – írások a Miskolci Nemzeti Színház *Színházi esték* c. folyóiratának 13, 24. és 27. számú kiadványából

Nagy érdeklődéssel vártam az első órát, arra azonban nem számítottam, hogy rövid bemutatkozása végén M.S.T. határozottan leszögezte, őt ugyan nem fogom semmire se megtanítani, mert nem hajlandó énekelni, mivel neki se hangja, se hallása. Mosolyogva csak annyit válaszoltam, ha nem lenne hangja, beszélni se tudna. Legfeljebb nem tudja, hogyan használja. A hallás pedig fejleszthető. De rendben van, nem kell énekeljen. Viszont mondja el a nevét egymás után háromszor. Miután megtette, arra kértem, ismétlje el úgy, mintha nagyothalló lennék. Artikuláljon jobban, nyújtsa el a magánhangzókat. Nevetgélve teljesítette. Ezután azt kértem, ismétlje el artikulálva, elnyújtott magánhangzókkal úgy, mintha én, a nagyothalló, egy folyó túlsó partján állnék. Miután megtette, azt mondtam: látod, most énekeltél! Aztán meséltem az énekbeszédéről, és arról, hogy az éneklés nem más, mint felnagyított beszéd. Óra végére már hajlandó volt bármilyen szöveget „mantrázni”, kántálni. Az első akadályt legyőztük és ez mindkettőnknek sikerélményt adott. Azt kértem tőle, tekintsen úgy saját testére, mint egy hangszerre, amin meg akar tanulni játszani. Legyen kitartása és türelme ahhoz, hogy megtanulja „használni”. A következő lépés az volt, hogy kialakuljon benne a feltétlen bizalom, ami alapja a tanulásnak. Mivel a zenés színészmesterség órák csoportosak, az is fontos volt, hogy olyan légkört teremtsék, amiben a diákok egymás előtt is bátran próbálkoznak.

A színészkutatásban lényeges, hogy a diákok megértsék, hogy a hang képzésére, „edzésére” a prózai színésznek is szüksége van. A beszédtechnika és az énekhang képzése sok hasonló elemet tartalmaz. Ahogy az éneklés, úgy a beszéd alapja is a helyes légzés, hangadás, kiejtés és kifejezés. A légzőgyakorlatok célja a nagy kapacitású mélylégzés (Montágh Imre rekeszlégzésnek³ hívja) kialakítása, automatikussá tétele, és a levegő gazdaságos beosztása, a hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. A beszédtechnikai hanggyakorlatok célja a jól vivő középhangsáv kidolgozása, az erőteljes mellhang erőlködésmentes kialakítása, a hang előrehozása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangerőfokozás megtanulása, az egyenletes hangadás kimunkálása a teljes hangterjedelemben. A kiejtésgyakorlatok célja a tiszta beszéd, az érthető szövegmondás. A hangszín- és hanglejtés-variációs gyakorlatokkal a kifejezés árnyaltságát segítjük. M.S.T. esetében az egyéni hangképzésnél a beszédtechnikai gyakorlatokból is átemeltem néhány elemet, hogy levegyem válláról a „terhet”, hogy ő tulajdonképpen énekel.

³ Vö.: Montágh Imre: Tiszta beszéd – Hogyan gyakoroljunk? (27.o.)

Az első év végén már ilyen gyakorlatokból épült fel egy hangképző óránk:

- Légzőgyakorlatok („kígyó” sziszegéssel)
- Rezonancia gyakorlatok, zümmögés - Amíg a terc skála éneklése is nehézséget okozott, addig a szokásos gyakorlatok helyett az *OM* mantrát használtam. (Tradicionalisan az OM-ot AUM-nak ejtik)
- Rezonancia gyakorlatok, zöngé nyitogatása egy hangon, különböző magánhangzókkal (*ma-ma / me-me / mi-mi / mo-mo...*), laza álléjtéssel
- Lágyszájpad rugalmassá tétele (pl.: *Merengés-bolyongás, Zengő-bongó*)
- Buborékolás, berregés (az ajkak lazítása és intenzív támasz gyakorlására)
- *Bravo, bravissimo* (egy hangon, később szó-mi-dó-fá-ré-ti-dó dallammal)
- Hang előrehozása: *Zi-ze-zá-zé-zú* (egy hangon)
- Hangátkötés: *e-ö-i-ü* (egy hangon)
- Magánhangzók helyes ejtése: *Irén dühösen hátrafordult* (egy hangon)
- Hosszú magánhangzók: *Zúg, süvít a téli szél* (egy hangon)
- Beszédgyakorlatok egy hangon kántálva (pl. *Ádám bátyám...*)
- Nyelvgyakorlat: *Diri-diri-diri-diri-donn* (egy hangon, vagy kvint skála)
- Vidám gyakorlattal zártuk: *Mendegél a mandarin, ez bombajó, ez bombajó!* (dó-ré-mi-fá-mi-ré-dó, dó-szó-mi-dó, dó-szó-mi-dó)

Reflexió:

A színésznövendékek hangképzésénél a Liszt Ferenc Zeneiskolai Tanárképző Főiskolán tanult klasszikus hangképzést használom. Jelentős különbség a tanult dalok műfajában van. Inkább „könnyű zenét” énekelnek; kuplékat, sanzonokat, operett és musical betéteket. A hangsúly a kifejező előadásmódon van. Sokféle növendékkel találkoztam az elmúlt huszonhárom év alatt. Voltak köztük remek hangú énekesek, pl. Varga Andrea, aki azóta számtalan musical főszerepét énekelte a Miskolci Nemzeti Színházban. A '90-es évek elején főiskolás (Simonné) Balog Emesének pedig színpadi gyakorlatot tanítottam. Ma a Bartók Béla Zeneművészeti Intézet magánének tanára és (milyen az élet!) hozzá járok tanítási gyakorlatra. Legnagyobb pedagógiai sikeremnek mégis M.S.T.-t tartom. Csodálatos és kalandos út volt, amit együtt bejártunk. Ma már húsz éve a miskolci társulat népszerű színésze, számtalan zenés szereppel a háta mögött.

2. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése

Közösségfejlesztő programok a zeneiskolai oktatásban

Szervezett opera és koncertlátogatás, koncertszervezés, közös hangversenyek

Már a középkorban felismerték, hogy zene nélkül semmiféle nevelés nem lehet teljes. (*Sine musica nulla disciplina potest esse perfecta*⁴.) A közös éneklés, muzsikálás, a csoportos hangverseny- és színházlátogatás nem csak a tanuló egyéni kompetenciáit fejleszti, de jelentős közösségépítő szerepe is van. A közösen átélt élményeknek felbecsülhetetlen értéke van az emberi kapcsolatok alakulásában. (A csapatépítő tréningek is erre alapoznak.)

A *Bartók Plusz Operafesztivál* kísérő programjainak művészeti vezetőjeként szívügyem, hogy minden évben bemutatkozási lehetőséget biztosítsak a fiatal miskolci zenészek számára. Állandó, visszatérő fellépőnk a Miskolci Egressy Béni – Erkel Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola zenekara, és a Fazekas Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola ének- és zenekara. A Fazekas iskola növendékei többször közreműködtek meseoperák előadásában is. Nagy örömmre szolgált, hogy pár évvel ezelőtt, az akkor 17 éves Siklósi Kristóf (volt Fazekas-diák) *A hatpróbás vőlegény*⁵ c. meseoperájának ősbemutatója körül „bábáskodhattam”. Nehezebb az együttműködés a Bartók Béla Zeneművészeti Szakgimnázium és a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézete hallgatóival. Ennek oka kizárólag az operafesztivál júniusi időpontja, ami sajnos egybeesik az érettségik, illetve a főiskolai vizsgák idejével.

A 2012/13-as évadban a Miskolci Nemzeti Színház új operabeavató sorozatot indított „Operácska” címmel, melynek célközönsége 10-16 éves diákok. Az elmúlt öt évben Cser Ádám zenei vezető vezényletével az alábbi operákat ismertettük és szerettettük meg a diákokkal:

W. A. Mozart: Don Giovanni; G. Verdi: Rigoletto; G. Bizet: Carmen; Erkel Ferenc: Bánk bán; G. Donizetti: Szerelmi bájital; W. A. Mozart: Figaro házassága; C. M. von Weber: A bűvös vadász.

⁴ Forrás: Reményi Ede Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai program (19.o.)
http://remenyi-emod.sulinet.hu/files/Pedagogiai_program.pdf (letöltés ideje: 2017. 02.28.)

⁵ Lásd Függelék 3. sz. melléklet: Bartók Plusz Operafesztivál Programnaptár, Kísérőprogramok



**Wolfgang Amadeus Mozart - Lorenzo da Ponte - Pierre Augustin Caron de
Beaumarchais: FIGARO HÁZASSÁGA**

Operácska / Opera Beavató Gyerekeknek

Bemutató: Miskolci Nemzeti Színház - 2014. 10. 09.

SZEREPOSZTÁS:

Almaviva gróf: **CSER KRISZTIÁN**

Rosina grófné: **RENDES ÁGNES**

Susanna, Rosina szobalánya : **HERCZENIK ANNA**

Figaro, a gróf komornyikja: **CSEH ANTAL**

Cherubino, a gróf apródja: **DUDOVITS BLANKA**

Marcellina, házvezetőnő: **SERES ILDIKÓ**

Basilio, zenemester: **KÓBOR TAMÁS**

Bartolo, orvos: **KOLOZSI BALÁZS**

Don Curzio: **TÖTÖS ROLAND**

Antonio, kertész: **GÖRÖG PATRIK**

Barbarina: **BARANYAI ANETTE**

Közreműködik: A Miskolci Nemzeti Színház Énekkara és Zenekara

Vezényel, Rendező: **CSER ÁDÁM**

Marcellina szerepében magam is közreműködője voltam a *Figaro házassága* c. operácska előadásnak, így szem- és fültanúja lehettem, hogyan ragadja magával a gyerekeket az élő zene és színház varázsa. Cser Ádám, aki a legtöbb operácska rendezője is volt, igyekezett olyan háttér információkkal fűszerezni előadásait, amik felkeltették az opera iránt addig talán kevésbé fogékony fiatalok érdeklődését is.

A színházbejárás ugyancsak nagy élményt nyújthat a fiataloknak. Többször vezettem különböző kulturáltságú és korú csoportokat (óvodásoktól nyugdíjasokig) a Miskolci Nemzeti Színház kulisszái mögé. Nem volt olyan társaság, akit ne varázsolt volna el az, amit láttak, hallottak a színház működéséről, az előadások létrejöttének hátteréről. Minden „civil” számára katartikus pillanat a színpadról, egy előadás díszletében állva lenézni a nézőtérre.

Reflexió:

„Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenéhez. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola kötelessége.”⁶ (Kodály)

Nem tudom eléggé megköszönni azoknak az engem nevelő zenepedagógusoknak a munkáját, akik egy életre meghatározták viszonyomat a muzsikához! A Székesfehérvári Ének - Zenei Általános Iskola és a Székesfehérvári Zeneiskola növendékeként kivételes zenei nevelésben volt részem. Mai napig emlékszem életem első katarziséra, amit egy ifjúsági hangversenyen éltem át, amikor először hallottam élőben Csajkovszkij *b-moll zongoraversenyét*. De óriási élmény volt az is, hogy a Székesfehérvári Zeneiskola ifjúsági zenekarában hegedülhettem! Negyven év távlatában is jól emlékszem például Borlói Rudolf: *A pogány király leánya* c. meseoperájának előadására, melyben koncertmesterként közreműködhettem. Ahogy a kórusversenyek, kórustáborok is mély nyomot hagytak bennem. A portugáliai turné pedig, amelyen énektanárom, dr. Mihályi Gyuláné vezetésével a Kodály-módszert népszerűsítettük, egy életre eljegyzett a zenével és a zeneoktatással. A közös élmények hatására mély, életre szóló barátságok szövődtek. Hasonló élményeket és barátságokat kívánok a mai gyerekeknek! Bízom benne, hogy zenepedagógus és koncertszervező munkásságomnak ilyen haszna (is) van!

⁶ Lásd: Kodály: Gyermekkarok, 1929. Forrás: Kodály Intézet, Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója http://kodaly.hu/hu/kodaly_zoltan/koncepcio (letöltés ideje: 2017.02.28.)

3. A pedagógiai folyamat tervezése

A „Színház és Világ” (SZI-VI) pedagógiai program ismertetése

A 2013/14-es tanévben a Miskolci Nemzeti Színház „Színház és Világ” (SZI-VI) nevelési programja keretében „A zenés színház remekei” foglalkozásokat tartottam miskolci középiskolásoknak. A tanév végén pedig az ehhez kapcsolódó Tokaji Színházi Tábor egyik szaktanára voltam. Alábbiakban a TÁMOP pályázatra benyújtott szakmai tervem és a programot záró *SZI-VI Tokaj 2014-ről írt reflexióm*, beszámoló olvasható:

Szakmai tematika- TÁMOP 3.2.11

1. Tevékenység neve, címe:	A ZENÉS SZÍNHÁZ REMEKEI
2. A tevékenység céljának, a fejleszteni kívánt készségek leírása:	Célunk: a zenés színház iránt érdeklődő fiatalokat megismertetni a különböző zenés színpadi műfajokkal - a népszínházról az operán át a musicalig. Az elméleti és gyakorlati foglalkozások során a diákok a zenei stílusismeret mellett hazánk első kőszínházának múltjába is betekintést nyernek.
3. A célcsoport leírása (létszám, életkor, érdeklődés, stb.):	A zenés színház iránt érdeklődő miskolci Lévy József Református Gimnázium növendékei (30 fő).
4. A tervezett alkalmak száma, időtartama:	10 alkalom (havi egy) x 90 perc (2 x 45 perc)
5. A tevékenység munkaerőigénye (megvalósítók létszáma, részvételük időtartama, képesítésük):	Egy, a foglalkozásokat vezető tanár (énektanári és drámatanári diplomával és 30 éves színházi gyakorlattal rendelkező színész-rendező). Esetenként (nem feltétlenül minden alkalommal) egy, a különböző zenés műfajokban járatos színházi korrepetitor (főiskolai végzettségű). ill. egy-egy előadóművész vagy művészpédagógus vendég.
6. A tevékenység módszertanának leírása:	A tárgyalt korszak ill. művek ismertetése, hang-, és képdokumentumok bemutatása, igény szerint egy-egy dal, zenei részlet betanítása, annak elemzése.
7. A tevékenység eszközigényének leírása:	Zongora vagy piano, zongorakivonatok, librettók, szövegek, DVD játzó, video magnó, laptop, projector. Opera, musical és operett kották, librettók. Jelmezek a színház jelmeztárából.
8. A tervezett tevékenység időbeni bontása (az egyes alkalmak leírása: időigény, érintett témák, tervezett tevékenységek rövid leírása)	10 x 90 perces foglalkozások, havi rendszerességgel, a diákokkal egyeztetett időpontban, melyekhez csatlakozna 3 témanap (bővebben lásd melléklet). A foglalkozások során a tárgyalt műfaj és korszak elméleti ismertetése mellett zenés illusztrációt hallhatnak, láthatnak élőben vagy/és felvételtől a diákok. Az érdeklődők gyakorlatban is kipróbálhatják a különböző ének- és előadói stílusokat.

9. A tevékenység kimenete (a teljesítés követelményeinek leírása):	A foglalkozások lehetőség szerint, a Miskolci Nemzeti Színház épületében tartandók. Mindig más kort és műfajt érintenek, így csak a rendszeresen látogató diákok kapnak majd teljes képet a zenés színházról. A foglalkozásokon kívüli ún. témanapokon való részvételnek nem feltétele a havi szakkörök látogatása. Ahogy a nyári szakmai táborba is jelentkezhet olyan, aki nem járt a foglalkozásokra, de ott is nyilván előny lesz a már megszerzett elméleti ismeret.
10. A tevékenység sikeres megvalósításával elérni kívánt eredmények leírása:	A fiatalok a zenés színházi műfajok megismerése, összehasonlítása közben a 190 éves Miskolci Nemzeti Színház múltjával is megismerkednek.

A tervezett tevékenység időbeli bontása

Alkalom (90 perc)	Tevékenység
1.	ISMERKEDÉS, SZÍNHÁZBEJÁRÁS. A ZENÉS SZÍNHÁZI MŰFAJOK
2.	A NÉPSZÍNEMŰ, A DALJÁTÉK. 1823-1900 Dérynéől a 20. századig
3.	AZ OPERA. Zenés előadások Miskolcon a 20. sz. első felében.
4.	A MAGYAR OPERA. Az 1949/50- évadtól játszott zenés előadások
5.	A FRANCIA OPERETT. Az 1972/73-as évadtól játszott zenés előadások
6.	A BÉCSI OPERETT. Az 1992/93-as évadtól játszott zenés előadások
7.	A MAGYAR OPERETT. Az 1997/98-as évadtól játszott zenés előadások
8.	A KLASSZIKUS ÉS MODERN BALET „A BARTÓK + ...” OPERAFESZTIVÁL
9.	A NÉPSZERŰ MUSICAL. Zenés előadások 2002-2012 Miskolcon
10.	A MUSICAL MA - A MNSZ 190. évadjának zenés darabjai

Alkalom	Tevékenység
1.	TÉMANAP – Látogatás a Miskolci Színészmúzeumban (témavezető tanár + Mikita Gábor)
2.	TÉMANAP – Színházlátogatás a Miskolci Nemzeti Színházban – zenés ea. (Témavezető tanár + 1 kísérő tanár)
3.	TÉMANAP – Színházlátogatás az Operaházban és/vagy az Erkel Színházban + opera előadás megtekintése (Témavezető tanár + 1 kísérő tanár)

Reflexió:**Beszámoló a SZI-VI TOKAJ 2014. táborról ⁷**

1. Tevékenység neve, címe:	A ZENÉS SZÍNHÁZ REMEKEI – szakmai tábor
2. A tevékenység céljának, a fejleszteni kívánt készségek leírása:	A 2013/14-es tanév havi foglalkozásaival megszerzett elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazásával testközelbe szerettem volna hozni a zenés színházat. A zenés színház iránt érdeklődő fiatalok szemlélődő, a „pálya széléről” kritizáló magatartását személyes tapasztalattá mélyíteni. „Húsba vágóan” megéreztetni, milyen komplex műfaj a zenés színház
3. A célcsoport leírása (létszám, általános jellemzők – életkor, érdeklődés, stb.):	Az év közben a Zenés Színház Remekei foglalkozásokra járó Lévy gimnazisták közül olyan diákok jelentkezését kértem, akik hajlandóak szerepelni, énekelni, táncolni. Év közben meglehetősen passzívak voltak. Úgy vágtunk bele a táborba, hogy fogalmam sem volt, milyen hangjuk, hallásuk van. Annyit tudtam róluk, hogy a zenés színház műfajai közül a musical áll hozzájuk a legközelebb. A csoport létszámát 20 főben maximáltuk, de végül 12 főből állt. Gimnazisták, többnyire drámások. Volt néhány olyan diák is, aki nem járt év közben a foglalkozásaimra.
4. A foglalkozások száma, a tevékenység időtartama:	A tábor 5 napos volt. Napi 2 foglalkozást tartottunk; délelőtt és délután, azaz összesen 6 foglalkozást, plusz egy „bemutatóval” zártuk a szakmai programot.
5. A tevékenység munkaerőigénye (megvalósítók létszáma, részvételük időtartama, képezésük):	A foglalkozásokat vezető tanár én voltam, Seres Ildikó (színész, rendező, főiskolai diplomás magánének- és drámatanár). Molnár István (főiskolai diplomás zenész, pedagógus) korrepetitorként működött, ill. az esti fakultatív programokat vezette (karaoke, filmvetítés). Kocsis Andrea és Lukács Ádám táncművészek segítségével reggelente 9-10 óráig színpadi táncot tanítottunk a gyerekeknek.
6. A tevékenység módszertának leírása:	Az ötnapos szakmai táborban az első feladat a diákok zenei készségének felmérése volt, hogy lássam, egyáltalán milyen zenei anyagot képesek megszólaltatni. Koncentrált és fegyelmezett munkára volt szükség, mivel tudtuk, hogy a 4. nap estéjén be kell majd mutassák a tanult dalokat, koreográfiát, jelenetet. Igyekeztem azért a teljesítőkényszer terhét levenni a vállukról, és amennyire csak lehetett, játékkal, humorral oldani a fáradtságból adódó feszültséget.
7. A tevékenység eszközigényének leírása:	A MNSZ-ből elhozott SZI-TU-s ritmushangszerrel Molnár István ismertette meg a gyerekeket. Ezeket használtuk is a jelenetben. A daltanításhoz saját szintetizátorát használta. Az esti fakultatív programokat (karaoke, filmvetítés) is saját erősítőjével, hangfalával, mikrofonjaival, laptopjával, projectorával bonyolította

⁷ Lásd: szivi 2014 Tokaj – foglalkozások (<https://youtu.be/CAAcDHvXgP0>) (letöltés ideje: 2017.02.20.)

<p>8. A tervezett tevékenység időbeni bontása (az egyes alkalmak leírása: időigény, érintett témák, tervezett tevékenységek rövid leírása):</p>	<p>Délelőttönként általánosabb készségfejlesztő tréningek mozgás-, hang- és zenei gyakorlatok, kreatív játékok. Délutánonként irányított mesterségórák. Esténként karaoke, filmvetítések, szakmai beszélgetések. A reggeli táncórákra eredetileg több féle táncot is terveztem (csárdás, keringő, tangó, jazz), de a mozgáskultúrájuk nagyon szegényes volt. Ezért úgy döntöttem, 2 teljes órát a keringőre szánunk.</p> <p>A táncórák után a délelőtti foglalkozásokat koncentrációs és bizalom játékokkal folytattuk. Szöveg nélküli és szöveges helyzetgyakorlatokat, légző és hangképző gyakorlatokat csináltunk. Kitértünk a testbeszédre, és meséltem Montágh Imre beszéd tanulmányairól (<i>Figyelem vagy fegyelem, Mondjam vagy mutassam</i>). Miközben jobban megismertem őket, ők is kezdtek csapatként működni. A délutáni foglalkozásokon az improvizációs jelenetekből megírtuk, majd próbáltuk a bemutatandó jelenetet és tanultuk a dalokat, melyeket beleillesztettünk. 3 dalt választottunk közösen: Selmeczi György – Maár Gyula: Ez csak színjáték, Dés László – Nemes István: Valahol Európában – A zene az kell, Steve Margoshes: Fame – Hírnév.</p>
<p>9. A tevékenység kimenete (a teljesítés követelményeinek leírása):</p>	<p>A szaktanárok segítségével létrehozott bő negyedórás zenés jelenet nagy sikert aratott a záró esten. Rendkívül elégedett voltam a diákokkal, hiszen egy zenés produkció létrehozásához mindig több időre van szükség. Három dalt is megtanultak, mindenkinek volt szóló feladata is, a közösen megírt jelenetben is igyekeztem mindenkit helyzetbe hozni, mindenki olyan feladatot kapott, amiben jól teljesíthet. Bár zenei, énekes és táncos gyakorlatuk nemigen volt, abszolút felvállalható lett a produktum.</p> <p>(A jelenet egy tehetségkutató meghallgatása előtti várakozás, ahová sok különböző jellemű művészpálánta érkezik.) Nagy eredménynek tartom, hogy nem egymás <i>mellett</i>, hanem <i>egymással</i> játszottak!</p>
<p>10. A tevékenység sikeres megvalósításával elért eredmények leírása:</p>	<p>Ezek a többnyire drámaszakkörös, amatőr színjátzó tapasztalattal már rendelkező kamasz gyerekek, életükben először zenés színházat csinálhattak, és nagyon büszkék voltak a teljesítményükre. Gyakorlatban megtapasztalhatták, milyen összetett dolog a zenés színház. Önmagukról és társaikról is sok új dolgot tudtak meg, kifejezetten kérték a velem való szakmai kapcsolat folytatását. Úgy vélem jó hírért vitték a tábornak, és cseppet sem bánták meg, hogy belevágtak!</p>

4. A tanulók műveltségének, készségeinek fejlesztése a tudás felhasználásával

Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk! című DLA dolgozatának recenziója

Nádor Magda dr. habil, DLA, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense. Drámai koloratúrszopránként húsz éven át állt színpadon. Tíz éve volt már a Komische Oper Berlin csillaga, amikor 1993-ban egy súlyos betegség miatt elveszítette hangját. Senki sem hitt a visszatérésében, de a német foniátria professzorok segítségével fél év alatt mégis visszaküzdötte magát a színpadra. A dessauai Felsenstein-társulat tagjaként öt újabb sikeres évad következett, majd 1999-ben, negyvennégy évesen mégis úgy döntött, befejezi énekesi pályáját. Európa minden zenei fellegvárában énekelt, haza viszont szinte sosem hívták. Mégis azt mondja: ez az egész mind azért volt, hogy visszajöjjön és tanítson. Ez az ő legfőbb küldetése.⁸

2004-ben írt disszertációját⁹ a „*Gondolatok a jelenről*” c. bevezetéssel kezdi. Nádor Magdát Kelet-Berlinben érte a „vasfüggöny” lehullása. Az NDK fővárosában tanúja volt az átalakulásnak, ahol egy-egy előadás a 80-as évek közepén felért egy kisebb forradalommal. Hazatérve úgy látta, hogy itthon még nem zajlott le igazán a rendszerváltás. A profit mindenhatósága, az oktatás és a kulturális élet területén tapasztalt értékvesztés mellett feltűnő volt számára a tudományok itthoni túldimenzionálása. Dolgozatának legfőbb célja, hogy saját tapasztalatai és kutatásai alapján felhívja a figyelmet a természetesebb, emberközpontú gyógyítási lehetőségekre.

A Terlussologie, vagy magyarul *Terluszológia* megszületése Erich Wilk nevéhez fűződik, akinek 1949-ben jelent meg „*Typenlehre, Magnetismus*” c. könyve. Az elnevezés a Terra - (föld), Luna - (hold) és a Sol (nap) szavakból tevődik össze. A hegedűművész, zenei karrierét feláldozva egész életét a magnetizmus, pontosabban a Hold és a Nap élőlényekre gyakorolt hatásának vizsgálatának szentelte. A hold tengerekre gyakorolt hatása közismert (ár-apály jelenség). Ha figyelembe vesszük, hogy az emberi test 85-87 százaléka folyadék eredetű, vagyis víz, logikus, hogy ránk is hat a telihold. Wilk szerint a hold vízszintesen tágító hatással van az élőlényekre, így az

⁸ Vö.: A véletlen az, aminek éppen véletlenül veled meg kell történnie! Kovács Lajos beszélgetése Nádor Magda operaénekesssel <http://www.jamk.hu/ujforras/001040.htm> (letöltés ideje: 2017.02.19.)

⁹ Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk! DLA dolgozat a Budapesti Zeneművészeti Egyetem részére

emberre is. (Teliholdkor pl. könnyebben szülnek a nők, de a kitágult érrendszer miatt nem javasoltak a műtétek.) A nap épp ellenkezően, függőlegesen szűkítő hatással bír. Állítása szerint attól függően, hogy születésünk pillanatában a Hold vagy a Nap magnetikus hatása az erősebb, kétféle légzőtípus jön létre; a *Belégző* és a *Kilégző*. Kidolgozott egy számítási rendszert, ami lehetővé teszi a születési hely és idő ismeretében a légzőtípus megállapítását. (December 21.-én 0 %-ban jelöli a napenergia hatását, ami naponta ca. 0,55%-kal növekedve június 21.-én éri el a 100 %-ot, majd napi 0,55%-kal csökkenve december 21.-én ismét 0 %. A telihold energiahatása 100%, az újholdé 0 %, ami a kettő közötti időszakban napi ca. 6,6%-kal csökken, illetve nő.)

A 60-as évek elején csatlakozott kutatásaihoz dr. Charlotte Hagena, akit az akkoriban már Bad Pyrmont-ban praktizáló Erik Wilk gyógyított meg saját, gyógyszereket teljesen mellőző módszerével. Erik Wilk kutatásainak jogutódjai Dr. med. Charlotte Hagena és fia, Dr. Christian Hagena lettek, akik folytatták a Wilk által kezdett munkát.

Nádor Magda berlini éveiben találkozott először a Wilk-Hagen féle kutatások eredményeivel. Akkor kezdte a kétféle légzést az éneklés és énektanulás terén alkalmazni. 2002-ben aztán elvégzett egy, az akkor 93 éves Dr. Charlotte Hagena által vezetett pedagógiai kurzust is.

Nádor Magda tanulmányában részletesen elemzi a kétféle belégző típust.

A Solar, azaz az aktívan *Kilégző* típusú emberek az erősebb nap-hatás idején, szűkülő mellkassal születtek. Általában nyári gyerekek, többnyire vékony mellkasúak, akiknél a rekeszizom kissé mélyebbre húzódik a belégzés során. Légző izmaiknak mozgását oldalnézetben figyelhetjük meg legjobban. Levegővételnél főleg elől és hátul tágulnak, mellkasuk oldalirányban szinte meg se mozdul. Esetükben a kilégzés (így a beszéd és az éneklés is) a légzés aktív része. A belégzés viszont passzívan történik, azaz csak „beengedik” a levegőt. Véleménye szerint hosszú távon sok baj forrása, ha az aktívan *Kilégző* típusú énekeseket arra tanítják/kényszerítik, hogy belégzéskor mellkasukat szélteben tágítsák, mert így két aktív fázis követi egymást.

A Lunar, azaz aktív *Belégző* típus légző-izmait szemből figyelhetjük meg jobban. Az aktívan (sokszor hallhatóan) vett levegő kétoldalt rugalmasan szétnyitja a bordázatot, a mellkas elől is kissé megemelkedik. A rekeszizom viszont nem süllyed olyan mélyre, mint a másik típus esetében. Az aktívan *Belégző* tehát tudatosan veszi a levegőt, a kilégzés (beszéd, éneklés) folyamatát irányító légzőizmokat viszont tilos akarattal befolyásolnia. Azaz az aktívan *Belégző* nem „fújhatja” kifelé a levegőt.

Röviden: a Kilégző aktívan „tolja”, a Belégző pedig aktívan „szívja” a levegőt.

Dr. Charlotte Hagena megfigyelései alapján a két légző típust más testtartás, ülés és alvó testhelyzet jellemez. A *Kilégző* típus szeret hason feküdni, esetleg balra fordulva, mivel így rekeszizma hátsó része szabadon vehet részt a légzésben. Ülése a lovaglólülésre hasonlít, egyenes háttal, támaszkodás nélkül, lehajtott fejjel ülnek leggyakrabban. Álló helyzetben hajlamos a kissé görbe testtartásra. Kissé előredőlve, testsúlyát főleg bal lába elejére helyezi, térdét kissé behajlítja. A Kilégzők többsége szívesen hord magas sarkú cipőt, mivel ez is elősegíti a testsúly előre helyezését, vele pedig a rekeszizom hátsó részének tágulását. Járását nagy, nyugodt lépések jellemzik, táskáját többnyire bal vállán hordja. A Kilégző típus erősebb oldala a bal. Gyakran balkezes. Bal fülével közelre, a jobbal inkább távolra hall.

A *Kilégző* típus további jellemzői: korán kelő, korán fekvő; nyugodt, lassú, kényelmes típus; jobban érzi magát száraz, kissé hűvösebb klímában (a párás meleg kifejezetten káros az egészségére); kevés folyadékra van szüksége, az is legyen hideg; kedveli az élénk színeket és a szögletes tárgyakat; szereti a nyugalmat maga körül; a reggeli órákban a legaktívabb; vizuális típus, könnyebben tanul olvasva; a „többször keveset” étkezés híve; számára a zsírszegény, vitamindús, szénhidrátokban gazdag táplálkozás előnyös; a savas ételek, italok, a túlzott fűszerezés felborítja vízháztartását.

Az aktívan *Belégző* típus szívesebben fekszik a hátán, ezzel biztosítva mellkasa szabad tágulását. Ízületeit minden testhelyzetben igyekszik kiegyenesíteni. (Nehezen viseli a hosszú utakat, ha lábát nem tudja kinyújtani.) Szívesen dől a szék támlájának kissé gömbölyű háttal, és ami legfontosabb, felemelt fejjel. Álló helyzetben kissé előretolja hasát, háta homorú, mindez a mellkas széltében történő tágulását segíti. Éneklés közben „kitárja” mellkasát, hátra emeli fejét, karjait kissé hátrafesztí. (Lásd Luciano Pavarotti) Erő oldala a jobb. Jobb lábán áll többet, jobb vállán cipekedik. Járását a kicsi, gyors léptek jellemzik, miközben sarkára lép. Nem szereti a magas sarkú cipőt. Legjellemzőbb tulajdonsága mégis a hallható levegővétel, amit gyakran egy véget érni nem akaró mondat követ. Ha az aktív levegővételt aktív kifújás követi, az a hangszalagok erőltetéséhez vezet. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy az aktívan Belégző „passzívan” énekel, de hosszú távon nem „fújhatja” kifelé büntetlenül a hangját (forszírozás)! A hangszálcsomó a Belégzők tipikus betegsége.

A *Belégző* típus további jellemzői: későn kelő, későn fekvő, aktív ideje az este (éjszakai bagoly); energikus; a nyirkos meleg klímát kedveli; folyadékigénye nagy (meleg leves párti); szívesebben él pasztell-színek és lekerekített formák között; fázós típus (főleg a

lába); jobban tanul hallás után; a napi háromszoros étkezés híve; szüksége van az állati zsírokra, míg a növényi zsírok és olajok egészségtelenek számára; a fűszerek stimulálják folyadékigényét, az édesség és a hideg italok viszont ártanak neki.

Kérdéses típusúak azok az egyének, akik születésekor a hold és a napenergia hatása közel azonos nagyságú. (Pl. június 21.-én született, amikor 100 %-os a napenergia, ugyanakkor telihold is volt, ami 100 %-os holdhatást okoz.) A légzőtípus eldöntéséhez egy tesztet használ,¹⁰ ami akkor nyújt megbízható eredményt, ha a vizsgált egyénnél a hold és nap-hatás között min. 5-7 % különbség van.

Nádor Magda dr. Molnár Imre *Eufonétika*¹¹ c. munkájából idézve érvel légzésünk különbözősége mellett. Az éneklés alapvető problémája a helyes légzést követően a jó támasz. A támasz nem más, mint a kilégzés/éneklés alatt érzett tartás. Nem levegővel énekelünk, hanem a levegőn. Kétféle támaszt ismertet.

Az aktívan *Belégző* támasza a rugalmasságérzet határáig történt levegővétellel létrejön. A feladat az optimális támasz-érzet elnyújtása, ami úgy jöhet létre, ha az éneklés (pl. egy frázis) során végig koncentrálni a mellkas táguló tendenciájára. Mintha éneklés közben is tovább „venné a levegőt”. Egy gyakorlatot is leír a *Belégző* támasz megéreztetésére. *„Egyenes tartással, csukott szájjal orron át beszippantunk egy kis levegőt, azt bent tartjuk tíz-tizenöt másodpercig. Közben ügyeljünk arra, hogy a gége tája és minden izom laza maradjon. Ezt követően kinyitjuk a szánkat, és hagyjuk, passzívan eltávozni a levegőt. Ha eközben a mellkas táguló tendenciáját megőrizzük, akkor pontosan megérezzük a Belégző támaszt.”*¹² A *Belégző* támasz akkor működik jól, ha az orron-szájon át beszippantott levegővétel és a hangadás között van egy pillanatnyi szünet. A belégzés tehát az előző frázis végén és ne az új előtt történjen. Az is fontos, hogy a *Belégző* levegővételkor ne nyissa le akaratlagosan az állát.

A *Kilégző* típus izomzata sokkal feszesebb (görcsösebb), mint a *Belégző*ké. Jellemző hibájuk a „túltámasztás”, ami főleg akkor jelentkezik, ha a *Kilégző* hallhatóan, azaz aktívan veszi a levegőt. A légző apparátusban keletkező túlnyomás következménye a préselt, szűk, éles hang, ami gyakran felülintonált. A helyes hangadáshoz a *Kilégző*nek meg kell tanulnia a levegőt nem szívni, hanem passzívan beengedni a testébe.

Mindkét típusnál fontos, hogy az aktív fázist kísérje figyelemmel, a passzívba pedig ne avatkozzon be akaratlagos izommunkával.

¹⁰ Lásd: Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk! DLA dolgozat – Teszt-kérdések (27-29.o.)

¹¹ Dr. Molnár Imre: Eufonétika, a szép beszéd és éneklés tana. Megjelent: 1942. Budapest, Kis Akadémia Könyvtára sorozat 51. kötete. <https://www.antikvarium.hu> (letöltés ideje: 2017.02.21.)

¹² Vö.: Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk! – A kétféle támasz és gondolatok a napfonatról (36.o.)

A Kilégzők számára ajánlott támasz-érzet gyakorlatban azt javasolja, az énekes álljon egyenesen, fejét lazán ejtse mellkasára, miközben egy hallható „S” hangzóval fújja ki a levegőt. A kifújás végén leejtett fejjel kell maradni, és ameddig csak jól esik, nem engedni be új levegőt. Aztán nyitott szájjal kiinduló helyzetbe emelni a fejet, miközben észrevétlenül/passzívan, magától beáramlik a levegő.

Nádor Magda az énektanítás legveszélyesebb pontjának tartja az izmok szándékos használatát. Sokan tanítják támasztás gyanánt a függőleges hasfal erőszakos berántását. Az izmok tudatos dolgoztatása az éneklés alatt nagyon káros és veszélyes.

„A Napfonat energetikai szempontból nem csak az éneklés folyamatában nagy jelentőségű. Ezen a ponton érintkezik a hasfal, a belső mellkas izom és a rekeszizom... Ha ezt a pontot erőszakos izommunkára kényszerítjük, az láncreakciót vált ki egészen a géégéig.”¹³

Nehéz helyzetben vannak azok az énekesek, akiknél mellkasuk felépítése nem fedi a légző típusukat. A légzőtípus aktív fázisában levő izomtónust kell erősíteniük, hogy rátalálhassanak saját hangjukra. Az énekelni tanulók többségénél a gyakori betegségek pszichoszomatikus eredetűek. Ha az énekes érzi, hogy nem jó úton jár, belső rettegése elől kisebb-nagyobb betegségekbe menekül. De nem csupán a helytelen légzőtechnika alkalmazása rejteget veszélyeket. A típusával ellentmondó életmód is rendkívül káros hatással van az énekesre.

A testtartásnak nem csupán az énekeseknél, de minden hangszeresnél meghatározó szerepe van, a karmesterekről nem is szólva. (Herbert von Karajan pl. *Kilégző* típus volt) A kétféle légzőtípus ismerete a fúvósoknál a leglényegesebb, de minden hangszeresnél fontos, hiszen nem csak a fúvós hangszerek megszólaltatásának mozgatórugója, energiaforrása a légzés. A Zeneakadémián végzett kutatás alapján Nádor Magda azt állapította meg, hogy nagyjából ugyanannyi Belégző és Kilégző hallgatója van az intézménynek. A fúvós tanszak növendékei közül viszont a harsona, a trombita és a fagott hangszeren játszóknak nagy többségben *Kilégző* típusúak. (Maurice André is *Kilégző* típus volt) A többi fúvós hangszernél megoszlanak az arányok.

A disszertáció utolsó fejezete a *testzónákról* szól. Erich Wilk felfedezése volt, hogy az emberi test különböző területei ellentétesen reagálnak hideg – meleg ingerekre a két légzőtípus esetében. A testzónák kezelésével/gyógyításával sokat foglalkozott a két Hagena doktor is. Arra a következtetésre jutottak, hogy a hideg testzónákat száraz

¹³ Vö.: Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk!– Kétféle támasz és gondolatok a napfonatról (38.o.)

hideggel, a meleg testzónákat pedig nyirkos meleggel kell egészségesen tartani, illetve gyógyítani. (A száraz hideg kezelés sosem lehet hosszabb 2-3 percnél!)

A *Belégző* típus teste nagyobb részt meleg zónát képvisel. Csupán az arc, a nyak, a tarkó, a fül és a medence tája a hideg zóna. A *Kilégző* típus hideg-meleg zónái pont ellentétesek a *Belégző* típuséval.

Reflexió:

Nádor Magdával akkor találkoztam, amikor betegsége után visszatért a színpadra. Az 1993–94-es évadban a Miskolci Nemzeti Színházban énekelte a *Traviata* Violettaját. A Verdi operában magam is énekeltem két kisebb szerepet (Flora Bervoix, Annina), így testközlelől csodálhattam Magda megrázó alakítását. Több mint húsz év telt el, amikor két miskolci színész kollégám is felhívta figyelmemet Nádor Magda tanítási módszerére. Krízis helyzetben fordultak hozzá és rendkívül hálásak mai napig a tőle kapott segítségért. Mivel magam is nyitott vagyok a természetgyógyászatra, az alternatív gyógy módokra, kölcsön kértem a disszertáció egy másolatát. Rendkívül érdekesnek találtam a tanulmányt, bár az a tény, hogy magamat egyik kategóriába se tudom biztonsággal besorolni, kissé elbizonytalanít. (Születésem helye és ideje alapján Nádor Magda szerint *Kilégző* vagyok.)

Évszámaim és kilóim számának növekedésével elégedetlen lettem légzéstechnikámmal. Azt reméltem, ez a disszertáció gyors, kézzelfogható megoldást nyújt, de számtalan további kérdést vetett fel bennem. Nádor Magda ígérletét bírom, miszerint ha tudunk egyeztetni egy időpontot, egy személyes találkozás során válaszol ezekre. Kíváncsian várom. Egyelőre azonban nem rengette meg alapjaiban hitemet a Kerényi Miklós György¹⁴, vagy Montágh Imre¹⁵ könyveiben olvasott, illetve korábbi énekmestereim által tanított légzéstechnikában.

¹⁴ Vö.: Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája - A légzés (87-97.o.) Zeneműkiadó, 1966.

¹⁵ Vö.: Montágh Imre: Tiszta beszéd – A légrésről (11.o.) Holnap Kiadó, 2011

5. Az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése

Az információs és kommunikációs technológia alkalmazásának bizonyítékai

Az egész életen át tartó tanulás sok szakma velejárója. Mégis az a tapasztalatom, a mai gyerekeket az iskolában ugyanúgy nem tanítják meg tanulni, ahogy annak idején minket se. Iskolarendszerünk állapota siralmas, amit a PISA felmérés¹⁶ is hűen tükröz. Miközben a világ alig követhető sebességgel változik, az oktatás nem képes kellő tempóban és hatékonysággal reagálni ezekre a változásokra.

A hagyományos oktatás egy lehetséges alternatívájaként jelent meg az elektronikus tanulás, az **e-learning**. Az interneten rengeteg oktató jellegű és ismeretterjesztő oldal található, de bővelkedik az online tananyagokban is. A tanulási folyamat a tanár személyes jelenléte nélkül zajlik, a tanítást a digitalizált tananyag végzi. Az élethosszig tartó tanulás leghatékonyabb eszköze lehet ez a képzési mód, hiszen a földrajzi akadályok elhárulnak, a tanulóknak nem kell a képzés helyszínére utazniuk. Akár egy külföldi egyetem online képzésére is jelentkezhetünk anélkül, hogy az adott országba kellene költöznünk. (A Miskolci Egyetem is rendelkezik e-Learning portállal: <http://edu.uni-miskolc.hu/edu/>). Emellett a hagyományos tantermi oktatáshoz képest sokkal inkább személyre szabott tanulási lehetőséget nyújt.

Az **Online tanulmányi ügyintézés** elsősorban a felsőoktatás területén, hazánkban is egyre elterjedtebb. A virtuális tanulmányi osztályok (VTO) segítséget nyújthatnak az egyetemi adminisztráció gyorsítására, és költségeinek csökkentésére. Ez a lehetőség mind az internet alapú távoktatásban, mind pedig a hagyományos nappali vagy levelező képzésben résztvevő diákok számára időt takarít meg. Magyarországon két nagy tanulmányi ügyintéző rendszer használatos: a Neptun és az ETR. A Neptun rendszer segítségével történt a Miskolci Egyetemre való beiratkozásom, a tantárgyfelvétel, a vizsgákra jelentkezés, a vizsgaeredmények adminisztrációja stb. A VTO révén elkerülhető a tanulmányi osztályok előtti sorban állás. A nap 24 órájában intézhetünk el minden olyan ügyet, amelyhez nem szükséges pecsét, illetve aláírás.

Jómagam a Miskolci Szakképzési Centrum Szemere Bertalan Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája óraadó tanáraként évek óta használom az **e-naplót**

¹⁶ Bővebben: Joó Hajnalka: Kész a PISA - kudarcról szóló jelentés (<http://hvg.hu/cimke/PISA-felmérés>) (letöltés ideje: 2017.02.22.)

(<https://www.szemere.miskolc.hu/>), amely jelentősen megkönnyíti az adminisztrációt és otthon, bármikor elvégezhető munka. (Egyetlen szépséghibája, hogy véleményem szerint senki sem olvassa.) Szemerés színpadi tánctagozatos növendékeimmel a **facebook**-ot kapcsolattartásra és információ átadásra is használom. A közösségi oldalon mindhárom osztályomnak létrehoztam egy-egy ún. zárt csoportot. Itt gyakran osztok meg olyan linkeket, amik kapcsolódnak a tananyagunkhoz, vagy úgy vélem, hasznos lehet számunkra. Pl. az általam nagyra tartott Montágh Imre *Fegyelem vagy figyelem*¹⁷ c. könyvét hiába is kérném, hogy olvassák el. A YouTube-n viszont találtam egy régi Rádió kabaré¹⁸ részletet, amiben Déry Jánossal beszélget róla. Montágh Imre beszédtechnikával foglalkozó, élvezetes TV műsorainak részleteit szintén a YouTube-n leltem és a facebook-on osztottam meg növendékeimmel.

A legnépszerűbb videó megosztó portál a **YouTube** (www.youtube.hu), amit saját örömeimre is használok. Számtalan fantasztikus művész produkciója található az oldalon, akiket élőben sosem láthatnánk-hallhatnánk. Remek filmek is fellelhetőek, akár teljes terjedelemben, de énekkurzusokat is néztem már. Nagyon érdekelt pl. Seth Riggs ún. „beszédszintű éneklés” technikája, ami a klasszikus énekstílus ismeretére épít, de speciális gyakorlataival az énekes akár egy oktávval is megnövelheti hangterjedelmét. (Itthon a Magyar Hajnal Énekstúdióban¹⁹ oktatják.) Erre is volt jó pár találat a neten. Még egy olyan pár perces videót is leltem, ahol Luciano Pavarotti és Seth Riggs beszélnek a bel canto technikáról²⁰. Vagy pl. egy csaknem fél órás, szopránoknak szánt beéneklés gyakorlatsort²¹ is találtam. A YouTube-on (és általában a neten) fellelhető, korlátozás nélkül feltöltött, ellenőrizetlen tartalmak kritika nélküli használata persze veszélyeket is rejthet. (Pl. rossz technikával éneklők „másolása”.)

Húsz-huszonöt éve a „keresőszo” kifejezés még teljesen ismeretlen volt számomra és el se tudtam képzelni, milyen módon lehet bármilyen kérdésre választ kapni a neten. Ma már a **Google** használata szinte mindenki számára magától értetődő, és sokunk kezdőoldala.

Színészként, színészpedagógusként gyakran használom a **MEK** (Magyar Elektronikus Könyvtár) gyűjteményét. Nagy hagyományos kottagyűjteményem van, de

¹⁷ Montágh Imre: *Figyelem vagy fegyelem?!* (Kossuth Könyvkiadó, 1986)

¹⁸ Déry János, Montágh Imre - Milyen a jó szónok? (Rádió kabaré) (<https://youtu.be/y4Cq-7QLgb0>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)

¹⁹ Magyar Hajnal Énekstúdió (<https://youtu.be/eF-x-FQkTFs>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)

²⁰ Luciano Pavarotti & Seth Riggs, the same idea of Belcanto (<https://youtu.be/-T4oi7vF3cM>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)

²¹ Szoprán beéneklési gyakorlatok (<https://youtu.be/MkoNreQ2O9E>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)

azért előfordul, hogy igénybe veszem az **IMSLP** (www.imslp.org) Petrucci Zenei Könyvtár nyújtotta segítséget, ami „a világ közkincsű zenéinek megosztó helye”. A **Startlap** (www.startlap.hu) oldalán is található letölthető kották, pl. Operák digitális kottán²². Egy népszerű tenor kollégám pl. sosem cipeli magával az operák zongorakivonatát, hanem egyszerűen letölti azokat, és ha kell, próbán előkapja iPadjét. **Kottairó** (sőt transzponáló) programok is léteznek a neten, de ezeket eddig nem használtam. Jobban kedvelem a ceruzát és a radírt. A diplomatanítás tervezetéhez viszont kénytelen leszek ezek használatát is megtanulni. (Sibelius, Finale)

A Művészetek Palotája előadásai közül néhányat otthon, online is követhetünk. (Müpa Live Webcast, <https://www.mupa.hu/media/mupa-live-webcast>). Az egyéni kompetenciák fejlesztését több kiváló internetes honlap is segíti. Ilyenek pl. a www.parlando.hu, a www.fidelio.hu, a www.opera.hu, vagy a www.operalap.hu. is. Ezek segítségével informálódhatunk a hazai és nemzetközi komolyzenei élet legfrissebb híreiről.

Reflexió:

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola elvégzése óta dolgozom színházban, így a tanulás folyamatosan része az életemnek. Az elmúlt harmincnégy évben színészként, énekesként számtalan szerepet játszottam el.²³ Mégis egészen más tanulási stratégiát követelt, amikor negyven évesen beiratkoztam a Színház- és Filmművészeti Egyetem drámapedagógia szakára. A folyamatosan beadandó dolgozatok, a kapcsolattartás, a vizsgatételek kidolgozása és megosztása, majd a szakdolgozat írása miatt kénytelen voltam megismerkedni és megbarátkozni a számítógéppel, ami azóta része mindennapjaimnak. Ez ugyan áldás a naprakész információszerzés és a kommunikáció terén, de rengeteg időt elrabol. Tudatosan kell figyelnem rá, hogy a virtuális világ ne vegye át a való élet helyét.

²² William and Gayle Cook Music Library (<http://www.dlib.indiana.edu/variations/scores/scores.html>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)

²³ Lásd Függelék 4. sz. melléklet: Jelentősebb színházi szerepeim, rendezéseim, díjaim

6. A tanulási folyamat szervezése és irányítása

Saját tematikus terv

Tanodás színész növendékeim félévi zenés vizsgái többnyire szerkesztett műsorok, kiemelt darabrészletek, esetleg egy zenés játék keresztmetszetei voltak. Például: Fényes Szabolcs: *Maya*, vagy Miles Goodman: *Rémségek kicsiny boltja*. E vizsgaelőadások színpadra állítása volt bevezetése rendezői munkásságomnak.

Negyven évesen, az *Ágacska* c. zenés mesejátékkal debütáltam, mint színházi rendező. Az akkori vezetőség azzal érvelt: ha egy sportoló kiöregszik, edző lesz. A primadonna szerepkör is meglehetősen korhoz kötött, hasznosítsam tehát zenés színházi tudásom, tapasztalataim rendezőként! Akkor jelentkeztem a Színház- és Filmművészeti Egyetem drámapedagógia szakára is. Ezzel egy új világ nyílt ki számomra.

A Miskolci Nemzeti Színházban általam rendezett zenés mesejátékok:

- Csukás István – Darvas Ferenc: *Ágacska* (2002.)
- Romhányi József – Fényes Szabolcs: *Hamupipőke* (2006.)
- Rákos Péter – Bornai Tibor: *Mumus*²⁴ (2007.)^{25 26}
- Collodi – Litvai Nelli – Horváth Károly: *Pinokkió*²⁷ (2008.)
- Szilágyi Andor: *Leánder és Lenszirom*²⁸ (2009.)
- Gabnai Katalin – Rossa László: *A mindenlátó királylány*²⁹ (2010.)
- Presser Gábor – Varró Dani: *Túl a Maszat-hegyen*³⁰ (2011.)
- Frank Baum – Ferenczi György: *Óz, a nagy varázsló*³¹ (2012.)
- Bagossy László: *A Sötétben Látó Tündér*³² (2014.)

Minden meseelőadás zenés volt, kettő kivételével. A *Leánder és Lenszirom*, és *A Sötétben Látó Tündér* című prózai darabokhoz én válogattam kísérőzenét, elsősorban késő romantikus és impresszionista zeneszerzők műveiből. „Bábáskodtam” továbbá a *Mandalínia*³³ c. mesemusical koncertszerű ősbemutatójánál a Miskolci Egressy-Erkel

²⁴ Miskolci Nemzeti Színház – *Mumus* (<https://youtu.be/1YgjnXs9nq8>) (letöltés ideje: 2017.02.27.)

²⁵ Miskolci Nemzeti Színház – *Mumus* riport (<https://youtu.be/-IDcsaB39NM>) (letöltés: 2017. 02.27.)

²⁶ Lásd Függelék 5. sz. melléklet: *Mumus* - plakát

²⁷ Miskolci Nemzeti Színház – *Pinokkió* (<https://youtu.be/w5W7tmethwA>) (letöltés ideje: 2017.02.27.)

²⁸ Miskolci Nemzeti Színház – *Leánder és Lenszirom* (<https://youtu.be/WzHvmOowl34>) (1.: 2017.02.27.)

²⁹ Miskolci Nemzeti Színház - *A mindenlátó királylány* (https://youtu.be/WTne3Jhql_0) (1.: 2017.02.27.)

³⁰ Lásd Függelék 5. sz. melléklet: *Túl a Maszat-hegyen* - plakát

³¹ Lásd Függelék 5. sz. melléklet: *Óz, a nagy varázsló* - plakát

³² *A Sötétben Látó Tündér* (<https://youtu.be/pBYAkADwyeA>) (letöltés ideje: 2017.02.27.)

³³ *Mandalínia* musical Jótékonyági est (<https://youtu.be/itZyPhJ3iMI>) (letöltés ideje: 2017.02.27.)

Zeneiskolában. Örömmel mondtam igent a zeneszerző Barta Ildikó felkérésére, a musical hanganyagának rögzítéséhez is.

Gyakori, szinte évente felmerülő probléma az általános- és középiskolákban, színjátszó szakkörökben, drámatagozatokon, hogy milyen zenés darabot adhatnának elő a diákok. A drámapedagógia szak elvégzésekor készítettem egy hosszú listát azokról az általam akkor ismert meseoperákról, mesejátékokról, zenés játékokról, melyeket alkalmasnak tartottam zenei tanulmányokat folytató gyerekekkel vagy színész növendékekkel előadni, részben vagy akár teljesen.

Ebből a listából most csak az operákat és a klasszikus musical-eket sorolom fel:

- Szőnyi Erzsébet: A didergő király - gyerekopera
- Szőnyi Erzsébet: A makrancos királylány - gyerekopera
- Szőnyi Erzsébet: A róka, a medve, a favágó - gyerekopera
- Szőnyi Erzsébet: Az aranyszárnyú méhecske – gyerekopera
- Szőnyi Erzsébet: A kis rongyos – gyerekopera fiúknak
- Kerényi György: Mátyás király házassága
- Benjamin Britten: A kis kéményseprő – gyerekopera
- Benjamin Britten: Noé bárkája - gyerekopera
- Engelbert Humperdinck: Jancsi és Juliska - meseopera
- Magyar Zita: Csipike lakodalma - gyerekopera
- Magyar Zita: A lyukas markú tündér - gyerekopera
- Brezgen: Aranyszív - gyerekopera
- Békefi Antal: Tarka-barka kiscsibe - gyerekopera
- Fekete Gyula: Benedek-játék - gyermekopera
- Mozart: Bastien és Bastienne – pásztorjáték
- Franz Süssmayer: Nagypapa névnapja – gyerekopera
- Borlói Rudolf: A pogány király leánya – gyerekopera
- Hammerstein-Rodgers: A muzsika hangja – klasszikus musical
- Bernstein: West Side Story – klasszikus musical
- Stein-Harnick-Bock: Hegedűs a háztetőn – klasszikus musical
- Herman: Hello, Dolly! – klasszikus musical
- Frederick Loewe: My fair lady - klasszikus musical

A darabválasztás kérdése sok szempontból körüljárandó. Először is nem mindegy, milyen képességű gyerekekről van szó. Nyilván más várható el egy zenei

tagozatú iskolában és más egy, a kottát alig ismerő, lelkes, de nem túl muzikális csapatnál. A gyerekek által megszólaltatható művek száma sem végtelen. Főleg az általános iskolás korosztálynak nehéz javasolni. Vannak darabok, amiben gyerek szerepek *is* vannak, de kevés az olyan mű, ami maradéktalanul „kiosztható” 14 év alatt. Egy zenés mű esetében elsődleges szempont, ki melyik szerepre alkalmas hangilag, ének technikailag. Természetesen számít az alkat, a kor, a tánc tudás, a színészi képesség, de alapkövetelmény az énektudás. Aki már reggel, ébredéskor attól retteg, hogy megbirkózik-e a hangi képességeit meghaladó dalok előadásával, olyan görcsös lesz, ami ellehetetleníti az éneklést és még azokon a területeken is sikertelen, „tehetségtelen” lesz, ahol egyébként nincs hiányossága.

Gyerekek esetében különösen ügyelni kell, nehogy egy életre szóló gátlást rögzítsünk! Tisztában kell lennünk a kitűzött céllal is. Ideális esetben egy előadás készülése, születése a gyerekek képességeinek fejlesztését, a személyiség gazdagítását, a közösség formálását szolgálja. Igazi értéke a készülés folyamatában van, bár koncentrált bemutatása az elvégzett munkának, szintén hasznos az egyén számára. Felkészít, edz a későbbi, életbeli „vizsgahelyzetekre”, még igazi kockázat nélkül. (Sajnos, a rendezőtanárok hisztérikus sikerorientáltsága gyakran okoz inkább görcsöket, kudarcélményt a gyerekekben!) Pedig az éneklés, a közös muzsikálás, játék, mindenki számára felülmúlhatatlan élmény, amennyiben szerepe saját képességeihez igazodik. Nincs az a botfűlű, csámpás gyerek, akinek ne lehetne teljesíthető feladatot találni! Ezeknek az előadásoknak nagy pedagógiai felelősségük van. A próbák folyamán nyitott gyerek (akár csak a felnőtt) érzékeny és sérülékeny. Egy életre meghatározhatjuk viszonyát a zenéhez, a muzsikáláshoz. Megnyerhetjük, ha erejéhez mérten terheljük, ugyanakkor életre szóló görcsöket okozhatunk. Kudarcként éli meg, ha számára teljesíthetetlen csúcok döntögetésére kényszerítjük. A mi felelősségünk, hogy ezt a „szivacs” állapotot pozitív módon használjuk, ízlését, személyiségét építőn formáljuk.

A gyakorlati megvalósíthatóság mellett az is lényeges kérdés, hogy életkoruknak megfelelő mondanivalójú darabot válasszunk. Talán ez ügyben az általános iskolás korosztálynál kevesebb a melléfogás. A zenés mesejátékok, esetleg meseoperák, megzenésített „kötelező olvasmányok” témáitól nem kell tartanunk. A középiskolás kamaszoknál van inkább gond, akik érdeklődése a felnőtt musicalek, rockoperák felé fordul. A hangképző szervek fokozott érzékenysége miatt kamasz korban az éneklést amúgy is ajánlatos a minimálisra korlátozni, ill. csupán könnyedén, minden erőlködés nélkül énekelni. (Nem véletlen, hogy a zeneiskolai hangképzést, énektanulást is csak 15

éves kor felett szoktuk ajánlani.) Ha a mutáláson szerencsésen túl is vannak, éneklési nehézségeket okoznak a testtartás problémái, melyek okai testük hirtelen növekedése, nyúlása, amit nem képes követni a tartóizmok fejlődése. A beesett vállak, a púpos hátak akadályozzák a bordaközi izmok működését, ami pedig fontos szerepet játszik a hangot alátámasztó levegőoszlop megtartásában, beosztásában. Ha az énekszólammal mégis megbirkóznak, akkor is nehéz olyan darabot találni, amely tartalma, mondanivalója a tizenévesek számára érthető, átélhető.

Reflexió:

Énektanárként, drámapedagógusként, anyaként, színészként és rendezőként egyaránt hiszek a zene és a színház nevelő erejében. Rettentő fontosnak tartom igényes ifjúsági előadások létrehozását, amivel egy életre meghatározhatjuk a gyerekek viszonyát a színházhoz. Nagy felelősség a fiatalok ízlésének formálása. Mesejátékok rendezőjeként évről évre sok időt töltöttem a gyerekdarabok gondos kiválasztásával.

Ugyanakkor felnőtt zenés előadásokat is szívesen rendezek!

Különböző zenés gálaestek mellett eddig három felnőtt előadást rendeztem:

- Karinthy Frigyes: Boga beszél³⁴ (2009.)
- Gregg Opelka: C'est la vie³⁵ (2013.)
- Neil Simon – Marvin Hamlisch: Édeskettes hármásban³⁶ (2016.)

A rendező személyisége négy részből tevődik össze: a *filozófus*, aki megfejt, hogy számára miről szól az a bizonyos darab. A *művész* számára megjelenik egy vízió arról a világról, amit a filozófus kitalált (játékstílus, a díszletek, jelmezek). A *mester*, aki mindazt lebonyolítja, amit a filozófus kitalált, és amit erről a művész álmódott (próba-folyamat tervezése, színészvezetés). Végül a *manager*, aki képes arra, hogy mindezt *eladja*, hogy menedzselje a darabot és saját magát. Szerencsés esetben a négy funkció egyensúlyban van, de ez nagyon ritka! (Nálam a *manager* a gyenge láncszem.)

A rendezés állásfoglalás arról, hogy szerintem a világ *ilyen*, vagy *ilyen lehetne*.

Olyan csodálatos, összetett munka, aminek minden fázisát rendkívül élvezem. Vannak elmélyült, „magányos” pillanatai, és vannak kollektív örömei. Őszintén remélem, hogy még sok szép feladat vár rám ezen a téren is!

³⁴ Lásd Függelék 6. sz. melléklet: Boga beszél - plakát

³⁵ C'est la vie - zenés parfé életre-halálra (<https://youtu.be/XM2k-wuZ4RA>) (letöltés ideje: 2017.02. 28.)

³⁶ Édeskettes hármásban video trailer (<https://youtu.be/5Bsdhyqog1w>) (letöltés ideje: 2017.02. 28.)

7. A pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása

Értékelési gyakorlatom - beadandó dolgozat Pedagógiai értékelés tantárgyból

Duró Andrea tanárnőnek

Bár jeles diplomával végeztem 1983-ban, az - akkor még - Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézetének Győri Tagozatán, egyetlen napig sem tanítottam zeneiskolában. Főiskolai főtárgy tanárom, Kovács Brigitta akkoriban az Operettszínház primadonnája volt, az ő hatására szerződtem friss diplomásként a Győri Kisfaludy Színházhoz (ma Győri Nemzeti Színház).

Amikor 25 éve, a miskolci színházhoz szerződve mégis megjelent a tanítás az életemben, nagy szenvedéllyel vettem bele magam. Az igazsághoz azonban hozzá tartozik, hogy akkor sem zeneiskolai növendékeim voltak. A Miskolci Nemzeti Színház indított egy **Színi Tanodát**, aminek hangképző és zenészmesterség tanára voltam (majd osztályfőnöke, később koordinátora is.) A növendékek 18 éven felüli fiatalok voltak.

A jelentkezéshez érettségi volt a követelmény, szakmai alkalmasságukról, tehetségükről felvételin kellett meggyőzzék a tanári kart, ami a színház művészeiből állt. A képzés ingyenes volt, a színház állta a tanárok óradíját, ami nem lehetett egyszerű, mert az első évben biztosan többen voltunk, mint a diákok. (Minden évben hat fiataalt vettünk fel.) A felvételire verseket, monológokat és dalokat kellett hozni. Az énektudás ugyan nem elsődleges szempont egy színész megítélésékor, de a hangképzés nagyon fontos a színészképzésben, hiszen a prózai színész számára is lényeges, hogy bánni tudjon a hangjával, hogy az érzelmek széles skáláját, vagy különböző karaktereket tudjon megszólaltatni.

A felvételin a produkció színvonala és a felkészültség mellett szempont volt a kiállás és a kisugárzás is. De nem volt szempont, hogy a jelentkező olvas-e kottát, tanult-e valaha énekelni. Színi növendékeim nagy része képzetlen hangú volt. Közös munkánk során természetesen egyénenként más és más volt a tanterv, a munkamódszer, a haladás sebessége. Mindenki fejlődését önmagához képest értékeltem, azaz ahhoz, honnan indult és meddig jutott.

Az éneklés nagyon érzékeny dolog. Hangadásunkat sok tényező befolyásolja. Ez hallatszik a hétköznapi életben, beszédünkben is. Az emberi hang nem csak pillanatnyi

lelkiállapotunkról, de személyiségünkéről is árulkodik. Ha szorong vagy retteg az ember, képtelen a helyes hangadásra, éneklésre. Tehát különösen fontos, hogy énektanításkor az óra légköre legyen nyugodt és bizalomteljes. A hangadás kudarcától, a társak előtt nevetségessé válástól való félelem is okozhat stresszt. A stressz pedig nyelvgyök problémákat eredményez. Bemerevednek azok az izmok, (nyelv, áll, nyak, váll stb.) amiknek a lazasága fontos az egészséges hangadáshoz. A rögzült hibákat nem csak technikailag, de pszichésen is nehéz feloldani! A jó énektanár növendékének lelki „görcseivel” legalább annyit foglalkozik, mint hangja képzésével!

Úgy vélem, a zeneiskolai tanárok sokkal szerencsésebbek az iskolák közismereti tanárainál, hiszen a növendékek többnyire önként járnak, a saját maguk által választott hangszeret tanulni. (Persze itt is akadnak ellenpéldák. A kényszer, a kötelező jelleg viszont ritkán kelt őszinte érdeklődést bármilyen tantárgy iránt.) A mi Színi Tanodánkban még idillibb volt a helyzet, hiszen oda eleve csak olyanok felvételiztek, akiknek a színész pálya volt az álmuk. A diákok köztünk éltek három évadon át, reggeltől estig figyelhettük őket és ők ugyanúgy minket. A mindennapos elméleti és gyakorlati órák mellett különböző színházi feladatokat is elvégeztek. Megtanulták, hogy egy előadás létrejöttéhez micsoda háttérmunka kell. Első évben kellékeztek, fejtgépeztek, második évben súgtak, ügyeltek, és csak a harmadik évben állhattak színpadra, kisebb szerepekben.

A tanári kar a színház művészeiből állt, így szakmailag hitelesek voltunk, hiszen láttak minket próbálni, játszani. Felnéztek ránk, és nem kellett harcolni azért, hogy elfogadják, amit mondunk. Speciális volt a viszonyunk. A színházi közös „munkahely” miatt a klasszikus tanár-diák felállásba keveredett némi kollegiális szín is. Tegeződtünk és az is előfordult, hogy együtt buliztunk. Nem csupán tanárok voltunk. Ha kellett, pótmama, barát, vagy pszichológus „üzemmódra váltottam”. Minden közösen eltöltött perc (tanórákon kívül is) arról szólt, hogy tanítsam, segítsen, neveljem őket.

A művészet nem egzakt tudomány, így megítélése is nagyon **szubjektív**. A művésztanár véleményét is erősen befolyásolja saját ízlése, személyisége, világnézete, szakmai felkészültsége stb. Ráadásul vannak szimpatikus és kevésbé szimpatikus növendékek. Szinte lehetetlen objektívnek lenni. Nekem is voltak kedvenc tanítványaim, és olyanok is, akiket nem kedveltem. Mégis igyekeztem mindig egyenlő esélyeket biztosítani, amikor feladatokat, vagy pl. szerepeket osztottam, és igazságosan értékelni a teljesítményüket.

A Szini Tanoda növendékeinek értékelése kizárólag szóbeli, de folyamatos volt. Minden órán kaptak visszajelzést aznapi munkájukról, felkészültségükről, teljesítményükről. **Nem osztályoztunk, még a félévi vizsgákon sem.** De vizsgák után minden tanulóról hosszasan és kimerítően értekeztünk, majd minden tanár saját belátása szerint megszűrve továbbította az értékelést saját növendékeinek.

Az osztálylétszám kicsi volt, 6 növendéket vettünk fel évfolyamonként, így mindenkinek sok figyelem jutott. A harmadik év végi záróvizsgára lehívtuk a Színész Kamara képviselőjét, aki a tanári karral konzultálva megítélhette a „Gyakorlatos/Ideiglenes Színész” képesítést, ami az **OKJ-s képzések Színész 2.** papírjának felelt meg. Ez volt az igazi értékelés. A záróvizsgának már komoly tétje volt. Szerződést azonban a sikeres vizsga sem garantált egyetlen színházhoz sem. Egy darabig a miskolci színház leszerződte a legügyesebb végzősöket, de annyi fiatalra nem volt szükség, amennyit kineveltünk magunknak. A „túltermelés” miatt lassan „boldogtalan képzővé” vált a Szini Tanoda. Öt évfolyamot indítottunk, azaz hét éven át tanítottam ebben a rendszerben. Egykori tanítványaim közül ketten ma is a miskolci színház népszerű művészei (Varga Andrea, Molnár Sándor Tamás). Mások sikeresen felvételiztek a Színművészeti Egyetemre, és/vagy más színházak tagjai, TV sorozat állandó szereplői. Vannak persze, akikből nem lett színész, de dramaturgként, rendezőasszisztensként, sűgőként, drámapedagógusként dolgoznak. És akadtak páran, akik teljesen hátat fordítottak a színháznak.

Másként kell értékelni jelenlegi tanítványaimat. Ők a **Miskolci Szemere Bertalan Szakközépiskola** 11-12. és 13. évfolyamos **Színpadi tánc tagozatos** tanulói. Az államilag előírt, hivatalos tanrendjükben szerepel a Színészmesterség tárgya. Ugyan ők is önként választották a tánctagozatot, de elhivatottságuk többnyire elpárolog, mire hozzám kerülnek. Sokan már csak az érettségit akarják megszerezni, és hátat fordítanak a pályának. Ennél fogva lelkesedésük és érdeklődésük is változó. 2004-ben a Színművészeti Egyetemen drámapedagógus diplomát is szereztem, így az óráink a hangképzés mellett tartalmazznak légző, beszéd és koncentrációs gyakorlatokat, improvizációs helyzetgyakorlatokat, ill. jeleneteken, dalokon dolgozunk. Némi színháztörténetet is próbálok a fejükbe tömni, bár ezt nem írja elő a tanterv. A 11. és 12. évfolyamnak heti egy órát tartok, az osztálylétszám általában 8-10 fő között mozog. A szakmai gyakorlaton maradó 13. évfolyamosokkal pedig heti két órában foglalkozom. A végzősök létszáma általában lecsökken, idén csak négy lányom maradt.

A középiskolai tanítás a hagyományos **5 jegyalapú értékelést** követeli meg. **Elektronikus naplóban** vezetem az órákat, a hiányzásokat és a jegyeket is ide írom. A színészmesterség gyakorlati tantárgy, a jegyek többnyire az órai munka visszajelzései, de időnként „feleltetés” is van egy-egy megtanulandó szövegből, dalból. Félévkor és év végén vizsgáznak a növendékek, ami zártkörű és a szakmai tanárok előtt történik. Az ötöd év végén viszont **minősítő vizsgát** tesznek, ami már egy nagyszabású gálaműsor keretében zajlik a Miskolci Nemzeti Színházban. Itt a különböző stílusú táncok koreográfiái mellett egy zenés jelenettel vizsgáznak színészmesterségből. Eredményes minősítővizsga esetén „OKJ-s Színházi táncos” képesítést kapnak.³⁷

Több mint tíz éve tanítok a Szemerében. Sajnos ez az utolsó év, hogy három évfolyammal foglalkozhatok, mert megszüntetik a tánctagozatot, azaz jövőre már csak kettő, végül pedig csak egy évfolyam marad, akik táncosként végeznek. Ez a tény nagyon sokat ront a tanulási morálon. Igyekszem ezekkel a kamaszokkal is jó kapcsolatot kialakítani, ami nem nehéz, mivel egyidősek a Pécsi Táncművészeti Szakközépiskolában tanuló lányommal. Ismerem, átérzem problémáikat és helyzetüket. Az órák anyagát rugalmasan alakítom tudásszintjükhöz, aznapi állapotukhoz. Úgy hiszem, akkor szeretem őket jól, ha nem akarom erőszakosan leadni a tervezett tananyagot, ha szinte észrevétlen terelgetem őket, ha megpróbálok igényt támasztani önmaguk művelésére, ha segítek megismerni saját magukat, ha megtanítom őket, milyen öröm küzdeni céljainkért. A jegyeik nem tükrözik reálisan a tudásukat. Nem akarom lerontani az átlagukat, mert hátha azon is múlik a jövőjük, továbbtanulásuk. De azért igyekszem szóban úgy értékelni munkájukat, hogy pontosan tudják, hol tartanak.

Reflexió:

Knausz Imre egyetemi jegyzeteit³⁸ összevetve tanítási gyakorlattal, én a művészeti oktatás esetében a *formatív* értékelést tartom fontosabbnak, és bár a szemerés diákok esetében *szummatív* értékelést kell alkalmaznom, az osztályozás alternatívái közül az *osztályzatvektort* használom. Ezt lehetővé teszi az e-napló, amiben kategóriák (pl. téma, osztályzat típusa) kiválaszthatásával megkülönböztethető, hogy a beírt jegy a tárgyi tudás, a képességek fejlődése, vagy a tantárgyi szorgalom visszajelzése. A napló szöveges értékelésre is lehetőséget nyújt.

³⁷ Lásd Függelék 7. sz. melléklet: Szemere Bertalan Szakközépiskola tablója

³⁸ Vö.: Knausz Imre: A tanítás mestersége – Az értékelés (Egyetemi jegyzet 131.-142.o.)

8. Szakmai együttműködés és kommunikáció

Külső szervezetekkel való együttműködés dokumentumai, az együttműködés formáinak bemutatása

A 2000-ben, a Miskolci Bartók Plusz Operafesztivál létrejöttének évében megalakult a Miskolci Operabarátok Egyesülete is, a következő célokat tűzve maga elé:

A Miskolci Operabarátok Egyesülete

- terjeszti, népszerűsíti, műveli az operakultúrát, középpontba állítva az operaelőadások, az operával kapcsolatos rendezvények látogatását.
- segíti a Miskolci Nemzeti Színház Operatagozata zenei és kulturális céljainak megvalósítását, operafesztivál tartását, s tiszteletben tartja, ápolja a magyar operakultúra örökségét.
- az ifjúság körében megismerteti, népszerűsíti az operairodalmat

Az egyesületet alapító dr. Emőd Gyula 2014-ben lemondott az elnökségről. A tagság engem választott utódjául, mivel a Miskolci Operafesztivál kísérő programjainak művészeti vezetőjeként akkor már 14 éve dolgoztam a műfaj népszerűsítésén. Az egyesület átvételének hosszadalmas és bürokratikus procedúrája után fellelegezve, nagy lelkesedéssel vettem magam a munkába.

2015 őszét a miskolci kötődésű, első magyar operaénekes, **Déryné Széppataki Róza emlékének** szenteltem. Egy emlékséta keretében, Mikita Gábor színháztörténész vezetésével, végigjártuk azokat a miskolci helyeket, ahol Déryné gyakorta megfordult. A programot a sajtóban³⁹ is meghirdettük, úgyhogy a menet összetétele rendkívül színes volt, zeneiskolás növendékektől, nyugdíjas pedagógusokig sokan velünk tartottak. Sétánkat Szent Anna temetőben található sírjának koszorúzásával zártuk.

A Zene Világnapján rendezésében bemutattuk a „*Déryné, a csalogány*”⁴⁰ c. zenés játékot. Az előadás Csorba Piroska „*A csalogány*” c. színműve felhasználásával készült, mely Déryné Széppataki Róza Miskolcon eltöltött éveinek állít emléket.

³⁹ Lásd Függelék 8. sz. melléklet: Miskolci Napló újságcikk: „Belvárosi séta és előadás”

⁴⁰ Lásd Függelék 8. sz. melléklet: Déryné, a csalogány - szórólapp

Azt remélem, sikerül megteremteni az anyagi és technikai feltételeket, hogy a későbbiek folyamán utaztassuk a produkciót. Déryné szülővárosa, Jászberény is érdeklődött is az előadás után. 2016 nyarán, a Bartók Plusz Operafesztivál kísérő programjainak keretében is sikerrel játszottuk, ahol nagyon sokan látták. Terveim közt szerepel, hogy Miskolcon és a megye többi zeneiskoláiban is eljuttassuk a helyi növendékeknek, hiszen fontos, hogy ápoljuk és tovább adjuk Déryné emlékét az ifjúság körében.



„Dérnyé, a csalogány” stábfotó a Miskolci Nemzeti Színházban, 2015.10.01-én, a bemutató után. (Jenei Gábor, Eperjesi Erika, Simonfi Adrienn, Szegedi Dezső, Molnár Anna, Csorba Piroska, Seres Ildikó, Rákai András, Kerekes Vali, Kincses Károly és Jancsó Dóra)

A **Miskolci Operabál** megrendezésével a Miskolci Operabarátok Egyesülete egyedülálló hagyományt teremtett, hiszen hasonló rendezvény nincs egyik magyar vidéki nagyvárosban sem. 2013-ban a már lemondását fontolgató dr. Emődi Gyula felkért, segítsek neki az Operabál szervezésében. Akkor javasoltam új helyszínül a csodálatosan felújított Zenepalota Bartók-termét.

A következő év az egyesület átadás-átvétele miatt kimaradt, de szerettem volna, ha ez a szép hagyomány tovább él, ezért 2015. elején újra belefogtam az Operabál⁴¹ szervezésébe, ami nagy öröömre még nívósabb lett.

A jövőben szeretném, ha a Zenepalota nem csupán helyszíne lenne a Miskolci Operabálnak, hanem az intézményben tanuló, zeneművészeti szakgimnázium diákjai és Zeneművészeti Intézet hallgatói is közreműködői lennének az estnek.

Az egyesület hagyományai között szerepel komolyzenei vetélkedők szervezése is általános- és középiskolások számára. Gyakran meghívnak különböző ifjúsági zenei versenyekre. Rendszeresen zsűrizek pl. a Hernád-völgyi Tehetségkutató Fesztiválon.

A Miskolci Operabarátok Egyesületének facebook oldalán rendszeresen osztok meg komolyzenei programokat, opera felvételeket, koncertek részleteit. Figyelembe véve, hogy az ifjúság gyakorlatilag folyamatosan okos telefonját böngészi, talán ez is lehet a műfaj népszerűsítésének egy módja.

Reflexió:

Nagyon büszke voltam, amikor megválasztottak a Miskolci Operabarátok Egyesülete elnökének. Azt remélem, az ötleteim, a szervezési tapasztalataim, az energiám új lendületet adnak a szervezetnek. Sajnos pályázati pénzforrások, támogatók nélkül, magas színvonalú koncertek, programok létrehozása rendkívül nehéz. Az elmúlt időszakban a színházi munkáim és a mester szak végzése miatt jóval kevesebb időm és energiám maradt az egyesület ügyeire. Abban bízom, hogy a diploma megszerzése után újult erővel vethetem magam bele, és hasznosíthatom azokat az új ismereteket és új kapcsolatokat, amiket az egyetemi továbbképzés közben szereztem.

Őszintén remélem, hogy a jövőben szorosabb munkakapcsolat alakul ki a Miskolci Egressy-Erkel Zeneiskola, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakgimnázium és a Bartók Béla Zeneművészeti Intézet tanáraival, diákjaival.

⁴¹ Lásd Függelék 8. sz. melléklet: Miskolci Operabál 2015. - plakát

9. Önművelődés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre
Szakmai fejlődésem útja – beadandó dolgozat szakmódszertanból,
Pappné dr. Schmiedt Annamária tanárnőnek

Nagyon szerencsés ember vagyok. Sok csodálatos pedagógus kísérte életemet, ifjú koromtól a mai napig. Irányt, példát, erőt, egész életre szóló útravalót kaptam tőlük. Anyai ágon őseim, emberöltőkre visszamenően, az ifjúság nevelését választották hivatásul. Volt köztük tanyasi iskolaigazgató, falusi tanító, gimnáziumi nyelvtanár...

Általános iskolás koromban praktikus okokból (többek közt a napközit kiküszöbölendő), a velünk egy városban lakó nyugdíjas nagyszüleim; hihetetlenül művelt, nyelvtanár nagyapám és tanítónő nagymamám neveltek. Utóbbi, aktív idejében együtt tanított a Székesfehérvári Tanítóképzőben későbbi tanárnőimmal, jól ismerte szaktudásukat, így azt kell gondolnom, tudatos választás volt, hogy tanulmányaimat a Székesfehérvári Ének-zenei Általános Iskolában kezdtem.

Nagyszüleim nyugdíjasként otthon tanítottak tovább. Nagypapám a nagyszobában orosz, olasz, francia, latin órákat adott. Nagymamám, többnyire a konyhában, a pingált tányérok, rézüstök és a kakukkos óra közé falra akasztott, saját gyártású szemléltető eszközök segítségével próbálta az ifjúság fejébe verni a „der, die, das”-t.

Ha tudatos nyelvtanítási kísérleteiknek makacsul ellen is álltam, azt akaratlanul is megtanultam tőlük, hogy a tanítás felelősségteljes, komoly és nehéz hivatás.

Nagymamámhoz nyugdíjas korában is visszajártak egykori diákjai Húsvétkor locsolni, fiaik társaságában. Láttam, milyen boldoggá tette, és számára ez nagyobb elismerés volt bármilyen állami díjnál.

Nagymamám egykori Tanítóképző gyakorlóiskolabeli kolleganője, **Mihályi Gyuláné Potyondi Eszter**, alapította a Székesfehérvári Ének-zenei Általános Iskolát. Az országban ez volt a harmadik zenei tagozatú általános iskola. (Az első Kecskeméten, a második Budapesten, a Marcibányi téren jött létre.) Eszti néni és **Szőnyi Erzsébet** tanárnő igazi harcostársak voltak a Kodály módszer terjesztésében. A Kodály módszer kitűnő, de önmagában semmilyen módszer nem elég. A tanár személyisége nagyon fontos! Hogy szeresse, amit csinál és hogy higgyen benne! Mi kivételes helyzetben voltunk! Mindennaposak voltak a bemutató tanítások. Külföldi zenetanárok csoportjai adták egymásnak a kilincset. Jöttek Japánból, Amerikából, Kanadából, Európa minden országából nézni, hallgatni, hogy tanít Eszti néni. Én már sajnos nem találkozhattam

Kodálllyal, (öt éves voltam, amikor meghalt), de amíg élt, sűrűn leugrott Fehérvárra, hogy - amúgy szűkmarkúan mért - dicséreteiből Eszti néninek juttasson.

Kodály szerint a jó zenész kellékeit négy pontban foglalhatjuk össze: kiművelt hallás, kiművelt értelem, kiművelt szív, kiművelt kéz. Minket, szerencsés fehérvári diákokat, olyan megszállott, elsőrangú szakember vezetett be a zene világába, akinek tudása, pedagógiai érzéke, zenei ízlése Kodály számára is megnyugtató volt.

Életem egyik meghatározó élményét is neki köszönhetem. Tizenhárom éves voltam, amikor Eszti néni vezetésével, kilenc másik zenei általános iskolás diákkal elutazhattam Portugáliába, hogy az ottani énektanárokkal megismertessük a Kodály módszert. A középiskolás korosztály Budapesti Zeneművészeti Szakközépiskolából (Konziból) jött, **Ugrin Gábor** tanár úrral. Bár maga a kaland is emlékezetes (először jártam külföldön, először ültem repülőgépen, először laktam szállodában, először láttam tengert, sőt óceánt!), de a felkészülés is csodálatos volt! Hónapokon át, minden reggel „edzettünk” mi, kiválasztottak. Szolfézsgyakorlatok, lapról éneklés, ritmus és dallamírások, szolmizálás... Aztán közeledett az utazás ideje. Én végrendelkeztem: tolltartómat, titkos kincseimet itthon maradó barátnőmre hagytam arra az esetre, ha lezuhanna a gépünk. A reptéren még görcsösen kapaszkodtam búcsúzkodó apámba, de ahogy felberregett alattam a gép, elmúlt minden félelmem, és magával ragadott a fantasztikus kaland. Ma is őrzöm az útról írt naplómát...

Eszti néni legelső zenei általános osztályának legkiválóbbja volt az a (**Szalayné Hartyányi Judit**), aki aztán engem (aki viszont az ő utolsó végigvitt osztályának tanulója voltam) a fehérvári Vasvári Pál Gimnázium Zenei tagozatán (ami szintén Eszti néni makacs elszántságának köszönhetően jött létre) tanított tovább. Ma is emlékszem Hartyányi Judit csodálatos „*Kékszakállú*” elemzéseire! Bartók operája az egyik kedvence volt, és mire eljutottunk a „hetedik ajtóig”, mi kamaszok, nem csak Bartók szerelmeseivé váltunk, de úgy éreztük, ünnepélyesen beavattak minket a nő-férfi viszony ijesztően ismeretlen, fantasztikus titkaiba is! Hartyányi Judit (mint megannyi budapesti zeneakadémista) velünk, egykori fehérvári zenei általános iskolájának későbbi növendékeivel diplomázott. (Nemsokára a Zeneakadémia és a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola elismert tanára lett.) Ezeken a diplomatanításokon mindig részt vett az akkoriban a Zeneakadémián tanító **Szőnyi Erzsébet** tanárnő is.

Nem irigylem a mai gyerekeket! Az én gyerekkoromban nem volt ilyen örült a tempó, nem voltunk így túlterhelve, nem kellett ellenállnunk a TV, az Internet, a média

állandó ostromának. Iskolai- és Kamarakórusban énekeltünk, zenekarban játszottunk. (Én hegedültem, koncertmester voltam a zeneiskolai zenekarban.) Volt idő örülni egy szépen megszólaló akkordnak... Határozottan állítom, hogy aki fiatalon megtapasztalja az együtt muzsikálás csodálatos élményét, (aki megtanulja, hogy nem csak a főmotívum, de a kísérőszólam is fontos, hogy a szólamoknak segíteni és nem elnyomni kell egymást, hogy a hangverseny nem azt jelent, ki a hangosabb), az felnőttként alkalmasabb lesz a színház és az élet nagy ensemble játékaire!

A mai napig végtelenül tisztellem az elhivatott pedagógusokat. Közéjük sorolom későbbi mestereimet is, akik a színházi és a való világ csapdái közt bukdácsoló felnőtt, már elvileg érett énemnek nyújtottak kérve - kéretlenül segítséget. Voltak köztük rendezők, koreográfusok, igazgatók, karmesterek és hangképző tanárok egyaránt.

Örök hálával tartozom *énektanáraimnak*, akikkel gimnáziumi éveim után találkoztam:

- **Kovács Brigittának**, a Győri Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolai magánének tanáromnak, aki akaratlanul a színházszeretettel is „beoltott”

- **Králikné Rosner Melániának**, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Énektanszak egykori vezetőjének, akinek életem több szakaszában is magán növendéke lehettem

- **Schultz Katalinnak**, aki segítségével első primadonna szerepeimmel küzdöttem meg

- **Romhányiné Papp Máriának**, aki már tapasztaltabb „primadonna koromban” kontrollalom, támaszom, hangom „karban tartója” volt a Miskolci Nemzeti Színházban

- **Tulipánné Szitás Mariannak**, aki a sokféle színházi műfajban (túl)terhelt hangomat megpróbálta újra formába hozni és új énekesi célok kitűzésére ösztönzött.

Reflexió:

55 éves korom ellenére nem érzem, hogy „kész” lennék. Szakmai fejlődésre szerencsére sok lehetőség adódik. Negyven évesen végeztem el a Színház- és Filmművészeti Egyetem drámapedagógia szakát, ami új alternatívát nyújtott a pedagógiai munkámban. Többször is részt vettem a Budapesti Műszaki Egyetem IDMC-s nyári workshopjain⁴², Hangszínészet, Broadway musical, Commedia dell'arte és Hastánc kurzusokon. A Miskolci Nemzeti Színházban rendezett SZEM (Színházi Egyetemek Miskolcon) Fesztivál jazz-ének és kontakttánc kurzusaira is jártam. A master szak elvégzése után tervezem, hogy beiratkozom a Seth Riggs énektechnikát oktató kurzusra.

⁴² Lásd: IDMC nyári workshop <http://www.tancelet.hu/forrasok/workshopok/1146-idmc-19-nyari-tanc-es-mozgasmhely> (letöltés ideje: 2017:02.28)

Fontolgom egy pályázatírással foglalkozó képzés elvégzését is.

Ebben az évadban *zeneszerzőként* is kipróbálhattam magam. Euripidész *Bakkhánsnők*⁴³ c. tragédiájának kardalait olyan igénnyel komponáltam, hogy a drámai szöveg egyetlen betűje se vesszen el a kortárs dallamok nehéz lépései között. (Hasznosítottam tehát a korábbi, énekelhetetlen fordításokkal szerzett tapasztalataimat.) Ennek kapcsán pl. alig várom, hogy elmerülhessek Deme Andrea „*Magánhangzók ejtése és észlelése a szopránéneklesben*”⁴⁴ c. nemrég megjelent könyvében. És ha már az olvasásánál tartunk, hamarosan részt veszek egy *villámolvasás tanfolyamon*⁴⁵, mivel internet függőségemnek hála, egyre gyarapodnak polcomon az elolvasatlan könyvek. A nyelvtanuláshoz is segítséget ígér ez a technika, ami nagyon aktuális, hiszen a diplomához kötött középfokú *nyelvvizsga* megszerzése nagy kihívás számomra.

Az alternatív tanulási technikák amúgy is érdekelnek, mivel szeretnék segíteni tanulási nehézségekkel küzdő tanítványaimnak. Jómagam is csak színészként tanultam meg, hogy az „*Illeszd a cselekvényt a szóhoz, a szót a cselekvényhez*”⁴⁶ a szerep- és tánc tanulásnál milyen kitűnő módszer. És ha már visszakanyarodtam a színházhoz, pár éve tartottam egy „szubjektív operett kalauz” előadásorozatot, „*Púder nélkül*” címmel. Ebben az öt részes programban korszakokra bontva ismertettem az operett történetét, saját szerepeim részleteivel illusztrálva, primadonna emlékeimmel fűszerezve. (Foto)



Hiszen „*Az új tudás létrejöttének fontos eleme az új tapasztalat, de nem kevésbé fontos a meglévő tudás újrendezése gondolkodás illetve gyakorlás révén.*” (Knausz Imre)⁴⁷

⁴³ Lásd Függelék 9. sz. melléklet Bakkhánsnők kardalok kotta kézirat (részlet)

⁴⁴ Lásd: <http://www.eltereader.hu/kiadvanyok/deme-andrea-maganhangzok-ejtese-es-eszlelese-a-szopraneneklesben/> (letöltés ideje: 2017.02.02.)

⁴⁵ Vö.: Lantos Mihály Villámolvasás tanfolyam (<http://villamolvasas.hu/>) (letöltés ideje: 2017. 02.22.)

⁴⁶ Shakespeare: Hamlet 3. felv., 2. szín. 3. bekezdés <http://mek.oszk.hu/00400/00486/00486.htm#d2784> (letöltés ideje: 2017. 02.28.)

⁴⁷ Forrás: Knausz Imre: A tanítás mestersége – A Tanulás (Egyetemi jegyzet 5.o.)

Irodalomjegyzék

- Montágh Imre: Tiszta beszéd (Holnap Kiadó, 2011)
- Nádor Magda: Nem egyformán lélegzünk!
DLA dolgozat a Budapesti Zeneművészeti Egyetem részére (2004. Budapest)
- Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája
(Zeneműkiadó, 1966)
- Montágh Imre: Figyelem vagy fegyelem?! (Kossuth Könyvkiadó, 1986)
- Knausz Imre: A tanítás mestersége (Egyetemi jegyzet, 2001.)
- Reményi Ede Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai program (19. o.)
http://remenyi-emod.sulinet.hu/files/Pedagogiai_program.pdf
(letöltés ideje: 2017.02.28.)
- Kodály: Gyermekkarok, 1929. - Kodály Intézet, Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója http://kodaly.hu/hu/kodaly_zoltan/koncepcio
(letöltés ideje: 2017.02.28.)
- szivi 2014 Tokaj – foglalkozások (<https://youtu.be/CAAcDHvXgP0>)
(letöltés ideje: 2017.02.20.)
- A véletlen az, aminek éppen véletlenül veled meg kell történnie! Kovács Lajos beszélgetése Nádor Magda operaénekessel
(<http://www.jamk.hu/ujforras/001040.htm>) (letöltés ideje: 2017.02.19.)
- Dr. Molnár Imre: Eufonétika, a szép beszéd és éneklés tana. (1942. Budapest, Kis Akadémia Könyvtára sorozat 51. kötete.) (<https://www.antikvarium.hu>)
(letöltés ideje: 2017.02.21.)
- Joó Hajnalka: Kész a PISA - kudarcról szóló jelentés
(<http://hvg.hu/cimke/PISA-felmérés>) (letöltés ideje: 2017.02.22.)
- Déry János, Montágh Imre - Milyen a jó szónok? (Rádió kabaré)
(<https://youtu.be/y4Cq-7QLgb0>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)
- Magyar Hajnal Énekstúdió (<https://youtu.be/eF-x-FQkTFs>)
(letöltés ideje: 2017.02.23.)
- Luciano Pavarotti & Seth Riggs, the same idea of Belcanto
(<https://youtu.be/-T4oi7vF3cM>) (letöltés ideje: 2017.02.23.)
- Szoprán beéneklési gyakorlatok (<https://youtu.be/MkoNreQ2O9E>)
(letöltés ideje: 2017.02.23.)

- William and Gayle Cook Music Library
(<http://www.dlib.indiana.edu/variations/scores/scores.html>)
(letöltés ideje: 2017.02.23.)
- Miskolci Nemzeti Színház – Mumus (<https://youtu.be/1YginXs9nq8>)
(letöltés ideje: 2017.02.27.)
- Miskolci Nemzeti Színház – Mumus riport (<https://youtu.be/-IDcsaB39NM>)
(letöltés: 2017. 02.27.)
- Miskolci Nemzeti Színház – Pinokkió (<https://youtu.be/w5W7tmethwA>)
(letöltés ideje: 2017.02.27.)
- Miskolci Nemzeti Színház – Leánder és Lenszirom
(<https://youtu.be/WzHvmOowl34>) (letöltés ideje: 2017.02.27.)
- Miskolci Nemzeti Színház - A mindenlátó királyné
(https://youtu.be/WTne3Jhql_0) (letöltés ideje: 2017.02.27.)
- A Sötétben Látó Tündér (<https://youtu.be/pBYAkADwyeA>)
(letöltés ideje: 2017.02.27.)
- Mandralínia musical Jótékonyági est (<https://youtu.be/itZyPhJ3iMI>)
(letöltés ideje: 2017.02.27.)
- C'est la vie - zenés parfé életre-halálra (<https://youtu.be/XM2k-wuZ4RA>)
(letöltés ideje: 2017.02. 28.)
- Édeskettes hármásban video trailer (<https://youtu.be/5Bsdhyqog1w>)
(letöltés ideje: 2017.02. 28.)
- IDMC (<http://www.tancelet.hu/forrasok/workshopok/1146-idmc-19-nyari-tanc-es-mozgasmhely>) (letöltés ideje: 2017:02.28)
- Deme Andrea: Magánhangzók ejtése és észlelése a szopránéneklésben
(<http://www.eltereader.hu/kiadvanyok/deme-andrea-maganhangzok-ejtese-es-eszlelese-a-szopraneneklesben/>) (letöltés ideje: 2017.02.02.)
- Lantos Mihály Villámolvasás tanfolyam (<http://villamolvasas.hu/>)
(letöltés ideje: 2017. 02.22.)
- Shakespeare: Hamlet (<http://mek.oszk.hu/00400/00486/00486.htm#d2784>)
(letöltés ideje: 2017. 02.28.)

Függelék:


- | | |
|---|---------|
| 1. sz. melléklet: Seres Ildikó Szakmai Önéletrajz | (40.o.) |
| 2. sz. melléklet: Miskolci Nemzeti Színház <i>Színházi esték</i> c. folyóirat: | |
| ○ Tanoda - <i>Színházi esték</i> c. folyóirat 13. szám, 28. o. | (46.o.) |
| ○ Tanoda és tanára; <i>Színházi esték</i> c. folyóirat 24. szám, 41. o. | (47.o.) |
| ○ Tanoda órarend - <i>Színházi esték</i> c. folyóirat 27. szám, 35. o. | (48.o.) |
| 3. sz. melléklet: Bartók Plusz Operafesztivál Kísérő programok megállító táblák: | |
| ○ Bartók Plusz Operafesztivál Programnaptár | (49.o.) |
| ○ Bartók Plusz Operafesztivál Kísérő programok | (50.o.) |
| 4. sz. melléklet: Jelentősebb színházi szerepeim, rendezéseim, díjaim | (51.o.) |
| 5. sz. melléklet: Mesejáték rendezéseim plakátjai: | |
| ○ Mumus - plakát | (56.o.) |
| ○ Túl a Maszat-hegyen - plakát | (57.o.) |
| ○ Óz, a nagy varázsló plakát - plakát | (58.o.) |
| 6. sz. melléklet: Boga beszél – plakát | (59.o.) |
| 7. sz. melléklet: Szemere Bertalan Szakközépiskola tablója | (60.o.) |
| 8. sz. melléklet: Miskolci Operabarátok Egyesülete programok | |
| ○ Belvárosi séta és előadás - Miskolci Napló újságcikk | (61.o.) |
| ○ Déryné, a csalogány – szórólap | (62.o.) |
| ○ Miskolci Operabál 2015 – plakát | (63.o.) |
| 9. sz. melléklet: Euripidész - Devecseri Gábor - Seres Ildikó: Bakkhánsnők - Kardalok kotta kézirat (részlet) | (64.o.) |

SZEMÉLYI ADATOK **Név:** Seres Ildikó

Állandó lakcím: Magyarország; 1074. Budapest, Dob utca 31. 2/13.

Tartózkodási cím: Magyarország, 3525. Miskolc, Széchenyi út 21/A

Postacím: Magyarország, 3525. Miskolc, Déryné u. 1.

 +36/20/485-4949

 maseri@freemail.hu
Neme: Nő

Születési hely: Magyarország, Székesfehérvár

Születési dátum: 26/04/1962

Állampolgárság: magyar

**BETÖLTENI KÍVÁNT
MUNKAKÖR**

Pedagógus

**SZAKMAI
TAPASZTALAT**

- | | |
|---------------|---|
| 2014-től | Elnök
Miskolci Operabarátok Egyesülete, 3525 Miskolc, Déryné u. 1. <ul style="list-style-type: none"> ▪ az opera kultúra népszerűsítése ▪ az ifjúság körében megismertetni, népszerűsíteni az operairodalmat ▪ a Miskolci Nemzeti Színház Operatagozata kulturális céljainak támogatása ▪ a Bartók Plusz Operafesztivál kulturális céljainak támogatása ▪ a magyar operakultúra örökségének ápolása |
| 2014.06.25-29 | Pedagógus
Tokaji Nyári Színházi Tábor - Zenés színházi kurzus középiskolásoknak a Miskolci Nemzeti Színház „Színház és Világ” (SZI-VI) programja keretében (TÁMOP-3.2.13-12/1-2013-0039) <ul style="list-style-type: none"> ▪ zenés színházi műfajok ▪ színpadi gyakorlat ▪ hangképzés |
| 2013-2014 | Pedagógus
Miskolci Nemzeti Színház, 3525 Miskolc, Déryné u. 1. <p>Zenés színházi foglalkozások középiskolásoknak a Miskolci Nemzeti Színház „Színház és Világ” (SZI-VI) programja keretében (TÁMOP-3.2.13-12/1-2013-0039)</p> |

- 2012-2013 Drámapedagógus
Fazekas Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
3525 Miskolc, Fazekas u. 6.
- „Óz klub” – Drámapedagógiai foglalkozások a Miskolci Nemzeti Színház
„Színház és Tudás” (SZI-TU) programja keretében (TÁMOP pályázat)
- 2007-től Pedagógus – színészmesterség tanár (vállalkozóként)
Miskolci Szakképzési Centrum Szemere Bertalan Szakgimnáziuma,
Szakközépiskolája és Kollégiuma – Színpadi táncos tagozat
3529 Miskolc, Ifjúság útja 16-20.
- színpadi gyakorlat
 - helyzetgyakorlatok
 - hangképzés, beszédtechnika
 - zenés színházi műfajismeret
- 2004-2006 Pedagógus – színészmesterség tanár (vállalkozóként)
A+EURO-PAY Általános Iskola, Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium
3532 Miskolc, Andrassy u. 36.
A+EURO-PAY Szakiskola - színész szakos felnőttképzés (OKJ-s képzés)
- gyakorlati és elméleti színészképzés
 - zenés színészmesterség oktatás
 - hangképzés, beszédtechnika
 - színpadi gyakorlat
- 2000-től Művészeti vezető - kísérő programok, koordinátor (vállalkozóként)
Miskolci „Bartók Plusz” Nemzetközi Operafesztivál (Nonprofit Kft.)
3525 Miskolc, Déryné u. 1.
- az Operafesztivál tematikájának megfelelő, magas művészi színvonalú, a komolyzenét népszerűsítő kísérő programok tervezése, összeállítása, egyeztetése
 - a programok előkészítése és lebonyolítása során valamennyi, fellépéssel és fellépőkkel kapcsolatos teendő ellátása (fellépők megkeresése, szerződések megírása; műsor egyeztetése és Artisjus felé bejelentése, műsorfüzet és plakátok szerkesztése)
 - a szabadtéri színpad műsorainak konferansza
 - az Operafesztivál hivatalos programjait kísérő ingyenes utcai programok előkészítésével és lebonyolításával járó technikai részletek szervezése (a helyszínek biztosítása, egyeztetés a technikai személyzettel /hangosítás, színpad- és fénytechnika/, mobil öltözők, hangszerek, kottapultok, egyéb eszközök; biztonsági szolgálat; forgalomlassítás és forgalomelterelés)
 - fesztiválhangulat biztosítása a városban (pl. látványos jelmezes Nyitóparádé)

- 1996-2011 Művészeti vezető, programszervező, rendező - *Miskolci Páholy* estek (vállalkozóként)
Miskolci Nemzeti Színház, 3525 Miskolc, Déryné u. 1.
- műsorpolitika kialakítása, műsorszámok egyeztetése
 - fellépők szervezése, egyeztetése
 - helyszín és technikai személyzet koordinálása
 - catering biztosítása
 - technikai és látványelemek rendelkezésre állásának biztosítása
 - aktív részvétel fellépőként, konferanszként, lebonyolítóként
- 1993-2000 Zenés mesterség tanár, osztályfőnök, koordinátor (vállalkozóként), alapító tag
Miskolci Nemzeti Színház Színi Tanoda (OKJ-s képzés)
Miskolci Nemzeti Színház, 3525 Miskolc, Déryné u. 1.
- zenés színészmesterség oktatás
 - hangképzés
 - zenés színházi műfajok
 - színpadi gyakorlat
 - stílusismeret
- 1992-től Színművész, társulati tag (alkalmazottként, később vállalkozóként)
Miskolci Nemzeti Színház (Nonprofit K.ft.), 3525 Miskolc, Déryné u. 1.
- zenés színházi előadásokban (opera, operett, musical, zenés játék) színészi és énekesi feladatok (operettprimadonna szerepek stb.)
 - prózai színházi előadásokban színészi feladatok
 - gyermekelőadások, zenés játékok, gálaestek rendezői feladata
 - szinkron színészi feladatok
 - esetenként zeneszerzői és kórusvezetői, dramaturgiai és koreográfusi feladatok
- 1988-1992 Színművész, társulati tag (alkalmazott)
Kecskeméti Katona József Színház, 6000 Kecskemét, Katona József tér 5.
- elsődlegesen operettprimadonna szerepkör
- 1983-1988 Énekkari művész, társulati tag (alkalmazott)
Győri Kisfaludy Színház, 9022 Győr, Czuczor Gergely u. 7.
- zenés színházi előadások kórus és kórus szólista feladatok
 - zenés színházi előadások (opera, operett, musical, zenés játék) kisebb-nagyobb szerepei

TANULMÁNYOK

- 2016- Magánének tanár - mester szak
Főtárgy tanár: Tulipánné Szitás Marian
 Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézete
 3530 Miskolc, Bartók tér 1.
 Főbb tárgyak: magánének, szakmódszertan, tanítási gyakorlat, pedagógia
- 2002-2004 Drámapedagógus
Főtárgy tanár: Gabnai Katalin
 Színház- és Filmművészeti Egyetem
 1088 Budapest, Vas u. 2/C
 Főbb tárgyak: drámapedagógia, színháztörténet, rendezői alapismeretek, dramaturgiai ismeretek, előadás és hatáselemzés, tanítási dráma, játékvezetés
- 1980-1983 Zeneiskolai magánének tanár
Főtárgy tanár: Kovács Brigitta
 Győri Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézet
 (ma: Széchenyi István Egyetem Varga Tibor Zeneművészeti Intézete)
 9025 Győr, Kossuth L. u. 5.
 Főbb tárgyak: magánének, ének szakmódszertan, pedagógia, tanítási gyakorlat, kamaraének, esztétika, zeneelmélet, szolfézs, zenetörténet
- 1976-1980 Gimnáziumi növendék – ének tagozat
Énektanár: Sz. Hartyányi Judit
 Székesfehérvári Vasvári Pál Gimnázium
 8000 Székesfehérvár, Prochászka Ottokár út 71.
- 1970-1976 Zeneiskolai diák – hegedű alapszak
Hegedűtanár: Gera László; Zenekar vezető: Borlói Rudolf
 Székesfehérvári Zeneiskola
 8000 Székesfehérvár, Jókai u.
- 1968-1976 Ált. iskolai diák
Énektanár: Mihályi Gyuláné Potyondi Eszter
 Székesfehérvári Ének-zenei Általános Iskola

 SZEMÉLYES
 KÉSZSÉGEK

Anyanyelve magyar

Egyéb nyelvek	SZÖVEGÉRTÉS		BESZÉD		ÍRÁS
	Hallás utáni értés	Olvasás	Társalgás	Folyamatos beszéd	
német	A1	A2	A1	A1	A1
<small>Szintek: A1/2: alapszintű felhasználó - B1/2: Önálló felhasználó - C1/2: Mesterfokú felhasználó Közös Európai Nyelvi Referenciakeret</small>					
olasz	A2	A2	A2	A2	A2
<small>Szintek: A1/A2: Alapszintű felhasználó - B1/B2: Önálló felhasználó - C1/C2: Mesterfokú felhasználó Közös Európai Nyelvi Referenciakeret</small>					

Kommunikációs készségek

- A jó kommunikációs készség pedagógusként, rendezőként, műsorszervezőként egyaránt fontos. Kommunikációs képességemet tudatosan fejleszttem a mai napig. Érdekelnek az emberek, szeretném megérteni tetteik mozgató rugóját. A testbeszéd „olvasása” is izgalmas feladat számomra. Igyekszem mások fejével is gondolkodni és mindenkivel szemben barátságos hangot megütni.

Szervezési/ vezetői készségek

- Legnagyobb szervezési feladat számomra az Operafesztivál. Gyakorlatilag egyedül tervezem, szervezem és vezénylem le minden évben a 10 napos rendezvény utcai programjait. Rendkívül összetett feladat a számtalan helyszín, produkció és fellépő egyeztetése, a rendelkezésre álló költségkeret okos felhasználása.
- Programszervezőként egy Megyei Prima Gálaest, vagy egy Operabál szervezése is jelentős feladat. Ilyenkor a program és a költségvetés tervezésétől kezdve a szerződések kötésén át a koordináláson keresztül mindent én csinállok. Összetett tevékenység.
- Rendezőként vezetői készségekre is szükség van. Minden munkafolyamatot át kell látni, de itt természetesen nem lehet mindent egyedül végezni, így lényeges a jó emberismeret, a megfelelő kollégák kiválasztásának képessége is. A próbafolyamat megtervezése, a különböző tevékenységek ellenőrzése (díszlet-, jelmezgyártás, zenei- és koreográfiai munkák stb.) és a projektekben résztvevők motiválása rendkívül hasznos, összetett és egyben érdekes feladat. A velem dolgozó kollégáktól mindig pozitív visszajelzéseket kapok. Büszke vagyok rá, hogy az eredményeket sosem terrorral értem el. Jó hangulatú, energikus próba- és projektidőszakokra emlékszem.

Munkával kapcsolatos készségek

- A megpályázni kívánt tevékenység kapcsán megfelelő tapasztalatokkal rendelkezem, melyekre a szervezési, előadóművészi, rendezői és pedagógusi tevékenységeim végzése során tettem szert különböző korú, fejlettségi szintű és „tudásszomjú” diákok, kollégák között.

Számítógép felhasználói készségek

- Microsoft Word®, Excel®, Power Point®, internet teljes körű használata

A drámapedagógia szak elvégzése kényszerített rá a számítógép kezelésének megtanulására. A Szakdolgozat írása közben tanultam meg a szövegszerkesztés alapjait. Azóta információszerzésre, tanulásra, szórakozásra, valamint fotó- és írásos dokumentációk, előadások készítésére, tárolására, illetve kapcsolattartásra (levelezés, közösségi oldalak) használom a számítógépet.

- Egyéb készségek**
- írói készség – gimnáziumban újságírónak készültem, diákújságot szerkesztettem. Nyaranta Kiskorpádon és Velencén újságíróképző táborokban szereztem újságírói alapismereteket. A Miskolci Nemzeti Színház által kiadott Színházi Esték c. folyóiratban rendszeresen jelentek meg írásaim 1993 és 2002 között.
 - dramaturgiai készség – az általam rendezett miskolci színházi előadások dramaturgiai munkáit is magam végeztem
 - koreográfusi készség – az általam rendezett miskolci színházi előadások koreográfusi munkáit is több esetben magam végeztem

- Járművezetői engedély(ek)**
- B kategória (19 éves korom óta vezetek)

KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK

- Díjak és kitüntetések**
- 2011. BAZ Megyei Pima Díj (Vállalkozói szféra díj)
 - 2010. Jászai Mari-díj (Állami kitüntetés)
 - 2005. Déryné-díj (Miskolc MJV)
 - 1996. Nívó-díj (Miskolc MJV)
 - 1992. óta "Az évad színésznője" nyolc alkalommal, MNSZ társulat szavazata
 - 1994, 1995, 1997, 2000, 2006, 2008, 2009, 2010., 2011. Máthé Baba-díj (Miskolci Közönség díj)

MELLÉKLETEK

- diplomák és egyéb végzettségeket igazoló dokumentumok másolata

TANODA

I. évfolyam:

DETKI KLÁRA
LÁNG ZSUZSA
LUKÁCS GÁBOR
MELKVI BEÁTA
RUTTKAY LAURA
VARGA PÉTER

Osztályfőnök:

MÁHR ÁGI

TANTÁRGYAK:

Tréning

Színpadai tánc

Hangképzés

Logopédia

Beszédtechnika

Előadóművészet

Színészmesterség

Zenés stílusismeret

Zenés mesterség

Drámaelmélet

Színészmesterség

TANÁROK:

Paszternák Viktor,

Kozma Attila

Majoros István

Dr. Üveges Istvánné

Roósz Barbara

Quintus Konrád

Kulcsár Imre

Honti György

Szervét Tibor

Regős Zsolt

Dézszy Szabó Gábor

Varga Gyula

Faragó Zsuzsa

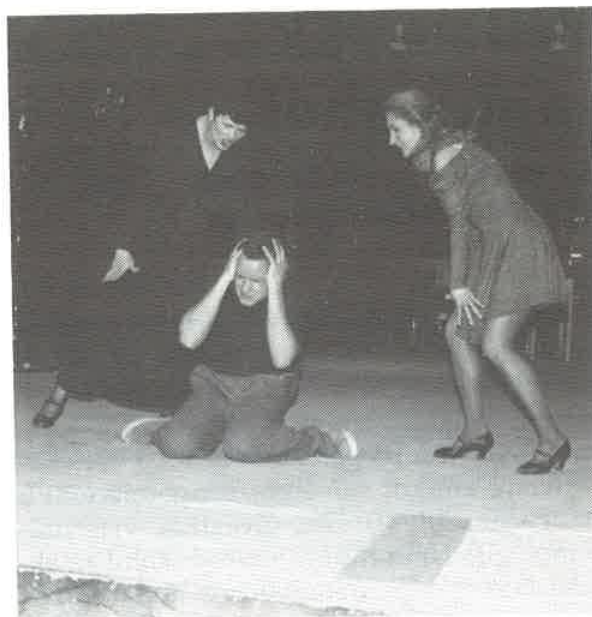
Máhr Ági

Tanoda I. évfolyam:

Lukács Gábor, Melkvi Bea, Láng Zsuzsa, Detzki Klára,
Ruttkay Laura, Varga Péter



1995. március



Tanoda II. évfolyam:

Kisházi Eszter, Molnár Sándor Tamás, Kecskeméti Edina



II. évfolyam:

KECSKEMÉTI

EDINA

KISHÁZI ESZTER

MOLNÁR

SÁNDOR TAMÁS

Osztályfőnök:

SERES ILDIKÓ

TANTÁRGYAK:

Tréning

Színpadai tánc

Hangképzés

Zenés mesterség

Logopédia

Akusztika

Előadóművészet

Színészmesterség

Maszk-, jelmezismeret

Társzművészetek

Dramaturgia

TANÁROK:

Kozma Attila

Paszternák Viktor

Majoros István

Seres Ildikó

Roósz Barbara

Quintus Konrád

Kulcsár Imre

Honti György

Szervét Tibor

Szili Jánosné

Faragó Zsuzsa

Regős Zsolt

Kovács Kristóf

A tanoda és tanára

– Seres Ildikót kérdeztük –

Aki a színtanodában tanít, annak szeretnie kell a növendékeit és azért kell dolgoznia, hogy megerősítse a fiatalok önbecsülését - fogalmazza meg a művészképzés alapkövetelményeit Seres Ildikó, a három elsőéves tanodás osztályfőnöke.



Tanoda I. félév 1997. - Zenés mesterség

Nagyon sokan azzal kezdik a tanítást, hogy megbántják, megtiporják a növendékeket, majd ezután próbálják felépíteni, megerősíteni bennük a színészethez szükséges készségeket. Nem olyan nehéz egy pályakezdőről bebizonyítani, hogy semmihez sem ért. Az állandó szorongás nem kedvez a művészetnek. Ahhoz hogy valaki kitárulkozzék, hogy megmutassa tehetségét, bizalomra és önbizalomra van szüksége. Ezt kell erősíteni a fiatalokban.

• **Mi történik akkor, ha nagyobb az önbizalom, mint a tehetség?!**

– Erre is van példa! De ilyenkor sem szabad megalázni senkit. Szép lassan rá lehet vezetni az embert, és magától is rá fog jönni, mit nem tud, mi az, amiben gyenge.

• **Találkozt-e olyan tanárokkal, vannak-e olyan példaképei, akiknek a pedagógiai elveit követve vállalta a tanodai tanárságot?**

– A főiskolán a főtárgytanárom Kovács Brigitta, a Fővárosi Operettszínház primadonnája volt. Neki mindenképpen jelentős szerepe van abban, hogy erre a pályára kerültem. Később pedig Rosner Melániához jártam magánórákra. Nagyon gyakran hullafáradtan érkeztem hozzá, de

akkor is volt értelme a találkozásnak, mert mindig tudott olyat mondani, ami hasznomra vált, ami kapaszkodót jelentett - szakmailag és lelkileg is.

• **Meddig tanul az énekes-színész?!**

Az énekesnek a saját teste a hangszer. Az önkontroll miatt is szüksége van a külső fülre. Ha tehetném, most is járnék magánórákra. De példaképeket nem kell messzire mennem. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy itt tanít a tanodásoknak éneket dr. Romhányiné Papp Mária is, akiből szintén sugárzik a szeretet a szakma, a művészet, a tehetség iránt...

• **Amikor szóba hoztam a példaképeket, azt hittem, az elsős tanító nénijével kezdi...**



Tanoda I. félév 1997. - Színészmesterség

– Kezdezhettem volna vele is, de a művészképzés nagyon messze van a közoktatástól. Itt a tananyag maga az ember. Tanodások azok lesznek, akik tehetséget éreznek magukban a színjátszás iránt. Nekünk pedig segítenünk kell őket a kiteljesedésükben, a tehetségük kibontásában.

• **Jut erre elég idő?**

– Jelenleg zenés mesterséget tanítok mind a három évfolyamon, ez heti háromszor másfél óra. Emellett egy osztályfőnökörárom van az elsősökkel. Ez nagyon kevés. Persze, több időm nem jutna a tanításra, hiszen napközben próbálok, este előadások vannak. De például most a Hamlet próbáim is együtt vagyunk az elsős fiúkkal, mivel asszisztensként



Tanodavizsgák 1997. - I. félév
I. évfolyam - színpadi tánc

dolgoznak. Így alkalmunk van arra is, hogy munka közben figyeljük egymást, a szünetekben beszéljünk.

• **Ennek ellenére sem jár mindig sikerrel a tanodai képzés...**

– Mi a siker? Valóban, volt egy évfolyam, amelyik felbomlott. Ezt először én is nagy kudarcként éltem meg. Akkor történt, hogy felhívtam Kovács Brigittát, aki akkor már az Operettszínház stúdiójában is tanított. Nem akartam én protekciót kérni, csak felhívni a figyelmét egy hozzájuk jelentkező volt növendékünkre. Azt kérdezte: „Biztos vagy abban a gyerekben? Gondold át higgadtan! Mikor teszünk jót vele, ha felvesszük, vagy ha nem. Nincs annál nagyobb kudarc, ha valaki kényszerpályára kerül”...

↳ Filip Gabriella



Tanoda I. félév 1997. - I. évfolyam
zenés mesterség

1998. január

TANODA ÓRAREND 1997/98-as évad						
		Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
I. évfolyam	8.00	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	
	8.45	Színpadai tánc Majoros-Balogh	Akrobatika Homonai István	Színpadai tánc Majoros-Balogh	Akrobatika Homonai István	
	15.00	Szolfézs, Zongora Kováts Andrea	Zenés mesterség Seres Ildikó	Drámaelmélet Ungár Júlia	Logopédia Szabóné	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.
	16.30	Előadóművészet Kulcsár Imre	Hangképzés Dr. Romhányiné	Szolfézs, Zongora Kováts Andrea	Osztályfőnöki óra Majoros István	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.
II. évfolyam	8.00	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	
	8.45	Akrobatika Homonai István	Színpadai tánc Majoros-Balogh	Akrobatika Homonai István	Színpadai tánc Majoros-Balogh	
	15.00	Előadóművészet Kulcsár Imre	Hangképzés Dr. Romhányiné	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.	Szolfézs Bakos Katalin	
	16.30	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.	Zenés mesterség Majoros István	Drámaelmélet Ungár Júlia	Logopédia Szabóné	
III. évfolyam	8.00	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	Bemelegítés Homonai-Balogh	
	8.45	Akrobatika Homonai István	Színpadai tánc Majoros-Balogh	Akrobatika Homonai István	Színpadai tánc Majoros-Balogh	
	15.00	Előadóművészet Kulcsár Imre	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.	Zenés mesterség Seres Ildikó		
	16.30	Hangképzés Szarka György	Színészmesterség Puskás T.-Vida P.	Drámaelmélet Ungár Júlia	Logopédia Szabóné	



Juhász Adrienn, Varga Andrea, Siriló Eszter,
Kriston Szabolcs, Kriston Ákos, Vályi Eszter



A két másodéves tanodás: Bodnár Edina, Kis Zsuzsa



Szítás Barbara (harmadéves), Molnár Sándor Tamás,
Homonai István, Ramocsa Emese (harmadéves)

BARTÓKPLUSZ

OPERA FESZTIVÁL

Programnaptár

	ERZSÉBET TÉR	FESZTIVÁLTERASZ	SZINVA TERASZ	EGYÉB HELYSZÍNEK
JÚNIUS 13. PÉNTEK	19.00 óra • Térzene Közreműködik: a Pénzügyőr Zenekar – Budapest 20.00 óra • TIP-TOP Dixieland Band 21.00 óra • Nyáresti zene	20.00 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.30 óra „Fesztiválizelő” A Miskolci Nemzeti Színház Zenekarának koncertje Vezényel: Cser Ádám	 A Városház tértől a Szinva teraszig, 18.00 óra NYITÓPARÁDÉ
JÚNIUS 14. SZOMBAT	18.00 óra • Csorba Piroska-Siklósi Kristóf: A hatpróbás vőlegény – meseopera Fazekas Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 19.00 óra • Szinivavölgyi Táncműhely 20.00 óra • Strokes Humoros ütőhangszeres show – Sopron 21.00 óra • Nyáresti zene	20.00 óra Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Térzene Miskolci Harsona Quartett	 „Szentháromság” görögkeleti ortodox templom, 17.00 óra Lendvai Péter szerzői estje Közreműködik: a Cardinal Mindszenty Kórus Belváros, 18.00 óra Diner en Blanc – Vacsora fehérben Flash-mob
JÚNIUS 15. VASÁRNAP	 A hatpróbás vőlegény (szombat 18.00 óra)	18.00 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Térzene Classic Brass Quintett	Miskolci Nemzeti Színház, Játékszín, 18.00 óra Girolamo Deraco: Indaco / Indigó 22.00 óra • Színes hangok Varga András Gábor és barátai koncertje
JÚNIUS 16. HÉTFŐ	19.00 óra • „Ezrek operája” Giuseppe Verdi: Aida I. beavató előadás 20.00 óra • Swingelő Kórus Közreműködik: a Miskolci Nemzeti Színház énekkara • Vezényel: Regös Zsolt	22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész		
JÚNIUS 17. KEDD	18.00 óra Barta Ildikó-Cs. Szabó Virág-Izsó Angelika Mandalinlia mesemusical, lemezbemutató koncert Közreműködnek: Vágó Zsuzsi, Veréb Tamás, Tunyogi Bernadett, Vida Péter, Seres Ildikó, Dézsy Szabó Gábor, Barta Ildikó 19.30 óra • Budapest Klezmer Band	19.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész		 Avas Szálló, június 12–23. DÜLEDEZŐ – ROMKOCSMA
JÚNIUS 18. SZERDA	19.00 óra „Ezrek operája” Giuseppe Verdi: Aida II. beavató előadás	20.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész		
JÚNIUS 19. CSÜTÖRTÖK	18.00 óra • Puccini est Műsoron: <i>Messa Di Gloria</i> , <i>Motetto di San Paulino</i> Közreműködnek: a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet szimfonikus zenekara, női kara, a Miskolci Bartók Kórus és az Arcadelt Kamarakórus • Vezényel: Bartal László • Karigazgató: Sándor Zoltán, Faragó Sándor Puccini áriák Közreműködik: Herczenik Anna • Zongorán kíséri: Rákai András 20.00 óra • Miskolci Ütősök 21.00 óra • Nyáresti zene	18.30 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész		
JÚNIUS 20. PÉNTEK	18.00 óra Az Egressy-Erkel Ifjúsági Szimfonikus Zenekar koncertje Vezényel: Gergely Péter Pál 19.30 óra • Bolyki Brothers 21.00 óra • Nyáresti zene	22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Térzene Szendrői Ujj Viktor Géza Alapfokú Műv. Isk. ifjúsági fúvószenekara a Filharmonia Magyarország szervezése	
JÚNIUS 21. SZOMBAT	18.00 óra • Operett Hungarikum A Miskolci Operabarátok Egyesületének műsora 19.00 óra • Illényi Katica és a Miskolc Dixieland Band 21.00 óra • Nyáresti zene	18.30 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Térzene Theater Brass	Színházmúzeum, 17.00 óra „Légyott” A Bartók Plusz Operafesztivál, a Spanyolnátha Folyóirat és a Miskolci Galéria közös rendezvénye A Miskolci Nemzeti Színház előcsarnoka, 22.00 óra Weszely Ernő és a Reményi Ede Kamarazenekar
JÚNIUS 22. VASÁRNAP	18.00 óra • West Side Story és Romeo & Juliette – részletek Közreműködnek: Vágó Zsuzsi, Veréb Tamás, Varga Andrea, Jancsó Dóra, Cseleppák Balázs, Ódor Kristóf, Seres Ildikó, Szírbik Bernadett 20.00 óra • Esthajnal Zenekar 21.00 óra • Nyáresti zene	18.30 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Térzene Perecesi Bányász Fúvószenekar	Széchenyi utca, június 12–23. KÉZMŰVESVÁSÁR 

KÍSÉRŐPROGRAMOK

	ERZSÉBET TÉR	DÉRYNÉ-KERT	EGYÉB HELYSZÍNEK
JÚNIUS 12. PÉNTEK	18.30 óra • Ünnepélyes fesztiválnyitó 19.00 óra • Térzene Közreműködik: a Pénzügyőr Zenekar – Budapest 19.30 óra • Miskolc Dixieland Band 21.00 óra • Nyáresti zene – D&T Band	19.30 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.00 óra Miskolc város – Széchenyi utca – Erzsébet tér NYITÓPARÁDE 
JÚNIUS 13. SZOMBAT	18.00 óra • Miskolci balett Koreográfus: Kozma Attila 19.00 óra • Classic Club Singers – „Verdi'n the mood” Kálnay Zsófia, Nánási Helga, László Boldizsár, Geiger Lajos 20.00 óra • Amerikaiak Varga Andrea és Harsányi Attila estje 21.00 óra • Nyáresti zene – Agyagbanda	18.30 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 14. VASÁRNPAP	18.00 óra • Mesemusical dalok Varga Andrea, Simonfi Adrienn, Kriston Milán 19.00 óra • Bartók Béla: A fából faragott királyfi A Miskolci Csodamalom Bábszínház és a Miskolci Szimfonikus Zenekar előadása 20.00 óra • Százéves a Csárdáskirálynő! Eperjesi Erika, Ódor Kristóf, Jenei Gábor, Simonfi Adrienn, Kincses Károly, Seres Ildikó 21.00 óra • Nyáresti zene – Jazz Inside	19.00 óra • Utcatánc 22.00–02.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 15. HÉTFŐ	18.00 óra • Miskolci Operabarátok Eperjesi Erika, Herczenik Anna, Kincses Károly, Kovács Gábor. Kísér: Rákai András 19.00 óra • „EZREK OPERÁJA” • Giuseppe Verdi: A trubadúr I. beavatató előadás – A Magyar Állami Operaház előadása. Rendező: Galgóczy Judit 20.00 óra • WalkyRock zenekar 21.00 óra • Nyáresti zene – Ágiplusz Zenekar	17.00 óra • Térzene Theater Brass 18.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 16. KEDD	18.00 óra • Miskolc Big Band 19.30 óra • Holdviola – „Túl a vízen” lemezbeavatató koncert 21.00 óra • Nyáresti zene Vihula Mihajlo és Szécsi Viktória dalestje	17.00 óra • Térzene Miskolci Harsona Quartett 18.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 17. SZERDA	19.00 óra • „EZREK OPERÁJA” • Giuseppe Verdi: A trubadúr II. beavatató előadás – A Magyar Állami Operaház előadása. Rendező: Galgóczy Judit. Közreműködik a Miskolci Szimfonikus Zenekar és a Miskolci Nemzeti Színház zenekara. 20.00 óra • HASSLER Énekegyüttes Karvezető: Sándor Zoltán 21.00 óra • Nyáresti zene – Jazz Inside	17.00 óra • Térzene Classic Brass Quintett 18.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 18. CSÜTÖRTÖK	18.00 óra • Egressy-Erkel Ifjúsági Szimfonikus Zenekar Vezényel: Gergely Péter Pál 19.30 óra • „Csak tiszta forrásból” A Miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola fúvószenekara és kórusa • Vezényel: Ács Gyula. Közreműködik Ácsné Király Erzsébet 20.00 óra • „Mi négyen áriázunk” Ádám Zsuzsanna, Dudovits Blanka, Kolozsi Balázs, Tötös Roland. Kísér: Bódi Tamás 21.00 óra • Nyáresti zene – Agyagbanda	17.00 óra • Térzene GloriArt Brass 18.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 19. PÉNTEK	18.00 óra • Weszely Ernő harmonikaművész 19.30 óra • Bohém Ragtime Jazz Band „A ragtime-tól a swingig” 21.00 óra • Nyáresti zene – Arion Görög Zenekar	19.00 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	
JÚNIUS 20. SZOMBAT	18.00 óra • Kurt Weill: Koldusopera – dalok Jancsó Dóra, Kolozsi Balázs, Molnár Anna, Molnár Erik, Seres Ildikó, Szirbik Bernadett. Kísér: Regős Zsolt és a TIP-TOP Dixieland Band 19.30 óra • Jazz Steps Band 21.30 óra • Nyáresti zene – Blue Sky Band	18.30 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	18.30 óra • Színházmúzeum „Légyott” 22.00 óra Színház előcsarnoka Anima vonósnégyes
JÚNIUS 21. VASÁRNPAP	18.00 óra • Szinvaölgyi Néptáncműhely és a Szinva Art Társulat „Érzés és hagyomány” 19.30 óra • Hot Jazz Band 21.00 óra • Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára fényfestés	17.30 óra • Utcatánc 22.00–24.00 óra Weszely Ernő harmonikaművész	

SERES ILDIKÓ: SZÍNHÁZAK, SZEREPEK, RENDEZÉSEK, DÍJAK

SZÍNHÁZAK:

1983-88. Győri Kisfaludy Színház (*Ig.: Bor József*)

1988-92. Kecskeméti Katona József Színház (*Ig.: Lendvay Ferenc, Illés István*)

2002- 2004. vendégként Budapesti Operettszínház (*Ig.: Kerényi Miklós Gábor*)

1992. óta Miskolci Nemzeti Színház (*Igazgatók: Hegyi Árpád Jutocsa, Kiss László, Halasi Imre, Kiss Csaba, Szabó Máté, Béres Attila*)

OPERA SZEREPEK:

Mascagni: Parasztbecsület (Lola), *rendező: Bor József - Győr*

Bizet: Carmen (Frasquita), *rendező: Bor József – Győr*

Bizet: Carmen (Mercédes), *rendező: Selmeczi György - Miskolc*

Gluck: A rászédett kádi (Fatime), *rendező: Horváth Patrícia – Bp. Színműv. Egyetem*

Wagner: A bolygó hollandi (öreg Senta), *rendező: Kozma Attila – Zsámbéki Nyár*

Csajkovszkij: Anyegin (Larina), *rendező: Kovalik Balázs - Majoros István – Miskolc*

Mozart: Figaro házassága (Marcellina), *rendező: Cser Ádám – Miskolc*

Offenbach: Hoffmann meséi (Giulietta) *rendező: Halasi Imre – Miskolc*



Offenbach: Hoffmann meséi (Vadász Zsolttal) - Miskolci Nemzeti Színház 2007.

OPERETT FŐSZEREPEK:

Csajkovszkij: Diadalmas asszony (Szonja), *rendező: Bor József- Győr*

Kálmán: A cigányprímás (Juliska), *rendező: Bor József - Győr*

Offenbach: Párizsi élet (Gabriella), *rendező: Kertész László - Népszínház*

Fényes: Maya (Maya), *rendező: Lendvay Ferenc - Kecskemét*

Ábrahám: Viktória (Viktória), *rendező: Hegedűs László - Kecskemét*

Jacobi: Leányvásár (Lucy), *rendező: Angyal Mária - Kecskemét*

Szirmai: Mágnás Miska (Rolla), *rendező: Lendvay Ferenc - Kecskemét*

Huszka: Gül baba (Leila), *rendező: Frenkó Zsolt - Iglódi István - Kecskemét*

Kálmán: Csárdáskirálynő (Szilvia), *rendező: Angyal Mária - Kecskemét; Hegyi Árpád Jutocsa - Miskolc*

Kálmán: Cirkuszhercegnő (Fedora), *rendező: Hegyi Árpád Jutocsa – Kecskemét*

Kálmán: Cirkuszhercegnő (Fedora / Mabel), *rendező: Bor József - Miskolc*

Lehár: A mosoly országa (Lisa), *rendező: Lendvay Ferenc - Kecskemét; Hegyi Á. Jutocsa - Miskolc*

Kálmán: Csárdáskirálynő (Cecília), *rendező: Halasi Imre - Miskolc*

Kálmán: Marica grófnő (Marica), *rendező: Schlanger András - Miskolc; Kosaras Vilmos - Toronto; Halasi Imre - Miskolc*

Lehár: A víg özvegy (Glavari Hanna), *r.: Horváth Péter; Rusznyák Gábor - Miskolc*

Lehár: Cigányszerelem (Ilona), *rendező: Hegyi Árpád Jutocsa - Miskolc*

Lehár: Luxemburg grófja (Madame Fleury), *rendező: Iglódi István – Bp. Operettszínház*

Strauss: A cigánybáró (Szaffi), *rendező: Majoros István - Miskolc*

Strauss: A denevér (Rosalinda), *rendező: Hegyi Árpád Jutocsa; Halasi Imre – Miskolc*



MUSICAL SZEREPEK:

- Brecht - Weill: Koldusopera (Lucy), *rendező: Sík Ferenc – Győr*
- Herman: Hello, Dolly! (Mrs. Molloy), *rendező: Bor József- Kecskemét; Hegyi Á. Jutocsa - Miskolc*
- Kander: Cabaret (Sally Bowles), *rendező: Hegyi Árpád Jutocsa - Miskolc*
- Tolcsvay: Mária evangéliuma (Mária), *rendező: Müller Péter Sziámi - Miskolc*
- Lévay - Kuncze: Elisabeth (Elisabeth), *rendező: Kerényi Miklós Gábor - Miskolc*
- Sondheim: Egy kis éji zene (Desirée), *rendező: Garry Brigle - Miskolc*
- Bernstein: West Side Story (Anita), *rendező: Majoros István - Miskolc*
- Webber - Rice: Jézus Krisztus Szupersztár (Mária Magdolna), *rendező: Krámer György - Miskolc*
- Bock: Hegedűs a háztetőn (Golde), *rendező: Horváth Péter - Miskolc*
- Rodgers: A muzsika hangja (Apácafőnöknő / Elsa), *rendező: Éry-Kovács András – Bp. Operettszínház; Korcsmáros György - Miskolc*
- Vajda: A gólem (Rebeka), *rendező: Almási-Tóth András – Bp. Operettszínház*
- Pozsgai - Nagy: A kölyök (Madame Foyer), *rendező: Halasi Imre – Miskolc*
- Brecht - Weill: Filléres opera (Kocsma Jenny), *rendező: Méhes László – Miskolc*
- Fenyő: Hotel Menthol (Csa-Csa-Csa), *rendező: Halasi Imre – Miskolc*
- Goggin: Apácák (Zárdafőnöknő), *rendező: Szirtes Gábor – Miskolc*
- Jávori: Menyasszonytánc (özv. Blumné), *rendező: Halasi Imre – Miskolc*
- Schönberg: Nyomorultak (Thenardierné), *rendező: Halasi Imre – Miskolc*
- Presser-Horváth: Padlás (Mamóka), *rendező: Rusznyák Gábor - Miskolc*
- Gregg Opelka: C'est la vie (Fatuguée), *rendező: Seres Ildikó – Miskolc*
- Kander-Ebb: Zorba, a görög (Madame Hortense), *rendező: Szőcs Artúr - Miskolc*

ZENÉS JÁTÉK SZEREPEK:

- Schönthan: A szabin nők elrablása (Irma), *rendező: Bor József - Győr*
- Molnár: Doktor úr (Sárkányné), *rendező: Lendvay Ferenc - Kecskemét*
- Mona Marie mosolya (Genevieve), *rendező: Bor József - Kecskemét*
- Aldobóy-Baum: Óz, a csodák csodája (Gonosz boszi), *rendező: Quintus Konrád - Miskolc*
- Egy kabaré (Nő) *rendező: Szervét Tibor - Miskolc*
- Szívhangok – Önálló est, *rendező: Quintus Konrád - Miskolc*
- Müller Péter: Szomorú vasárnap (Helen), *rendező: Müller Péter Sziámi - Miskolc*

Csemer: A cigányprimadonna (Hegyi Aranka), *rendező: Csemer Géza - Budapest*

Fényes: Bubus (Jolán), *rendező: Zubornyák Zoltán - Tapolcai Nyár*

Vajda: Anconai szerelmesek (Dorina), *rendező: Korognai Károly - Miskolc*

Thomas - Aldobóy: Charley nénje (Donna Lucia), *rendező: Korcsmáros György - Miskolc*

Karinthy: Boga beszél (Boga), *rendező: Seres Ildikó - Miskolc*

Parti-Nagy Lajos: A Bandy-lányok (Angela), *rendező: Harangi Mária - Miskolc*

DRÁMAI SZEREPEK:

Harling: Acélmagnóliák (Shelby), *rendező: Kővári Katalin - Miskolc*

Genet: Paravánok (Varda), *rendező: Zsótér Sándor - Miskolc*

Dumas - Zsótér: Hölg kaméliák nélkül (Nő), *rendező: Zsótér Sándor - Miskolc*

Shakespeare: Hamlet (Gertrud királyné) *rendező: Müller Péter Sziámi - Miskolc*

Kesey - Wassermann: Kakukkfészek (Főnéni), *rendező: Kiss József - Miskolc*

Simon: (Női) Furcsa pár (Florence), *rendező: Szervét Tibor - Miskolc*

Thomas: Nyolc nő (Gaby), *rendező: Balikó Tamás - Miskolc*

Diament: Láthatlan találkozások (Pszichológusnő), *rendező: Lévay Adina - Miskolc*

Parti Nagy Lajos: Ibusár (Sárbogárdi Jolán), *rendező: Ács János - Miskolc*

Alfieri: Hat hét, hat tánc (Lily), *rendező: Balikó Tamás - Miskolc*

Brecht-Weill: Kurázsi mama (Kurázsi mama), *rendező: Rácz Attila - Miskolc*

Shakespeare: IV. Henrik (Sürge asszony), *rendező: Kiss Csaba - Miskolc*

Albee: Mindent a kertbe (Berni), *rendező: Zsótér Sándor - Miskolc*

Móricz Zsigmond: Kivilágos kivrardtig (Irma) *rendező: Rusznyák Gábor - Miskolc*

RENDEZÉSEK:

Fényes: Maya (vizsgaelőadás 1995.)

Goodman: Rémségek kicsiny boltja (vizsgaelőadás 1999.)

Andersen: Hókirálynő (vizsgaelőadás 2004.)

Molnár: Ibolya (vizsgaelőadás 2005.)

Madách: Az ember tragédiája (vizsgaelőadás 2006.)

Csukás-Darvas Ferenc: Ágacska (2002.)

180 éves Miskolci Nemzeti Színház Ünnepi gálaest (2003.)

Romhányi - Fényes: Hamupipőke (2006.)

1956-os díszelőadás (2006.)

Hétre ma várom a Nemzetinél – operett, musical gála (2006.)
 Rákos - Bornai: Mumus (2007.)
 Collodi – Litvai - Horváth: Pinokkió (2008.)
 Múzsza-díj Gála (2008.)
 Szilágyi Andor: Leánder és Lenszirom (2009.)
 Karinthy Frigyes: Boga beszél (2009.)
 Csorba Piroska: A csalogány (2010.)
 Gabnai - Rossa: A mindenlátó királylány (2010.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2010.)
 Presser – Varró - Teslár: Túl a Maszat-hegyen (2011.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2011.)
 Baum - Ferenczi: Óz, a nagy varázsló (2012.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2012.)
 Gregg Opelka: C'est la vie (2013.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2013.)
 Púder nélkül - Őszintén az operetről – sorozat (2013/14.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2014.)
 Bagossy László: A Sötétben Látó Tündér (2014.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2015.)
 Csorba Piroska: Déryné, a csalogány (2015.)
 Neil Simon – Marvin Hamlisch: Édeskettes hármásban (2016.)
 BAZ Megyei Prima Gála (2016.)

DÍJAK, ELISMERÉSEK:

1996. Nívó-díj (Miskolc MJV)

2005. Déryné-díj (Miskolc MJV)

2010. Jászai Mari-díj (Állami kitüntetés)

2011. BAZ Megyei Prima Díj (Vállalkozói szféra díj)

1994, 1995, 1997, 2000, 2006, 2008, 2009, 2010., 2011. Máthé Baba-díj (közönség díj)

1992. óta "Az évad színésznője" nyolc alkalommal, a társulat szavazatai alapján

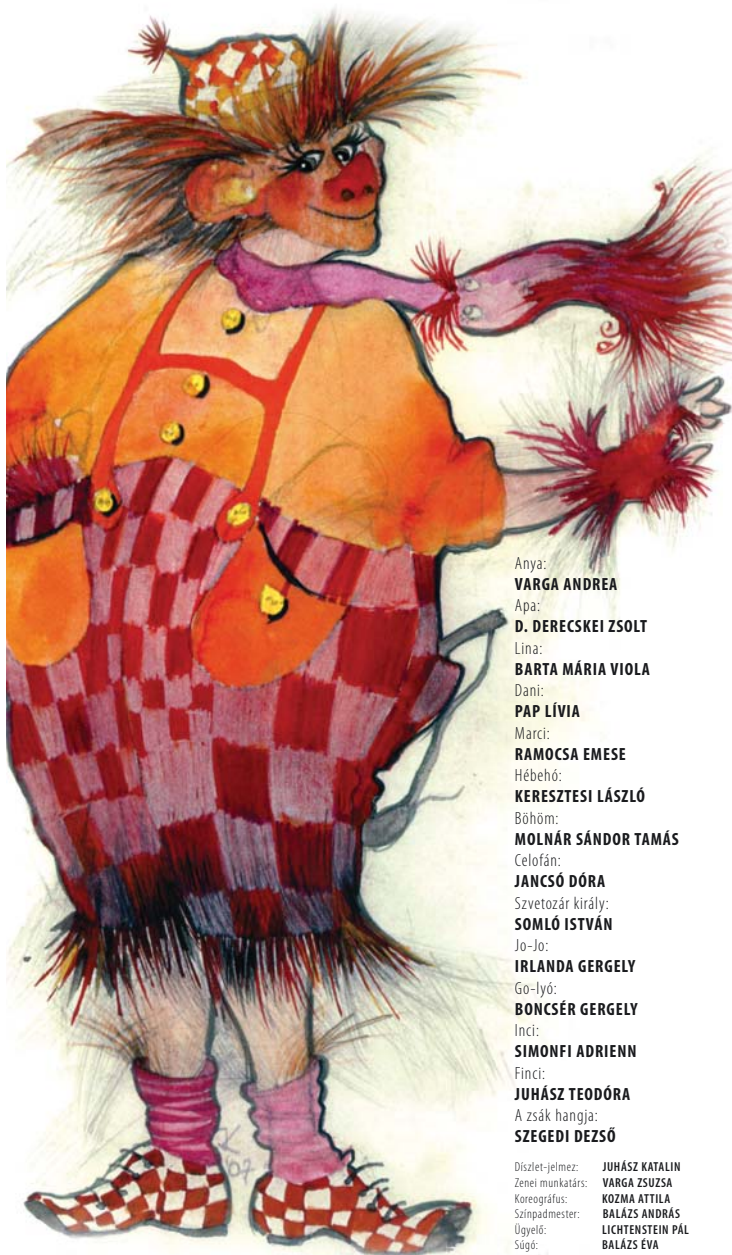
Alapítva: 1823

Bemutató előadás: 2007. szeptember 21.
Kamaraszínház

BORNAI TIBOR – RÁKOS PÉTER:

A MUMUS

GYERMEK-MUSICAL KÉT RÉSZBEN



Anyja:
VARGA ANDREA
Apa:
D. DERECSKEI ZSOLT
Lína:
BARTA MÁRIA VIOLA
Dani:
PAP LÍVIA
Marcsi:
RAMOCSA EMESE
Hébeheő:
KERESZTESI LÁSZLÓ
Böhöm:
MOLNÁR SÁNDOR TAMÁS
Celőfán:
JANCSÓ DÓRA
Szvetozár király:
SOMLÓ ISTVÁN
Jo-Jo:
IRLANDA GERGELY
Go-lyó:
BONCSÉR GERGELY
Inci:
SIMONFI ADRIENN
Finci:
JUHÁSZ TEODÓRA
A zsák hangja:
SZEGEDI DEZSŐ

Diszlet-jelméz: **JUHÁSZ KATALIN**
Zenei munkatárs: **VARGA ZSUZSA**
Koreográfus: **KOZMA ATTILA**
Színpadmester: **BALÁZS ANDRÁS**
Ügyelő: **LICHTENSTEIN PÁL**
Súgó: **BALÁZS ÉVA**
Rendezőasszisztens: **KRISTON SZABOLCS**

Rendező:
SERES ILDIKÓ



A színház és a kultúra támogatója a TISZAI VEGYI KOMBINÁT RT





MISKOLCI
NEMZETI
SZÍNHÁZ

ÓZ, A NAGY VARÁZSLÓ

zenés mesejáték két részben

Lyman Frank Baum regénye alapján,
Szöllősy Klára fordításának felhasználásával
mai színpadra alkalmazta **Silló Sándor**.
Dalok: **Ferenczi György** és **Silló Sándor**

Dorka **SIMONFI ADRIENN** • Óz (Kansas-ben Henry bácsi) **KINCSES KÁROLY**
Nyugati Boszorkány (Kansas-ben Miss Frász) **MOLNÁR ANNA**
Északi és Déli Boszorkány (Kansas-ben Emmy néni) **KEREKES VALÉRIA**
Madárijesztő (Kansas-ben Mad) **MOLNÁR SÁNDOR TAMÁS**
Bádogember (Kansas-ben Bad) **ÓDOR KRISTÓF** e.h.
Oroszlán (Kansas-ben Orosz) **SIMON ZOLTÁN** • Totó kutya **FRITZ ATTILA** e.h.
Majomkirály **HOMONAI ISTVÁN** • Varjúfőnök, Őr Smaragdvárosban **IRLANDA GERGELY**
Mumpic miniszter **FÜZI ATTILA** • Törzsfőnök, Nyugor miniszter **OSVÁTH TIBOR**

Rendező: **SERES ILDIKÓ** Jászai-díjas

KAMARASZÍNHÁZ

www.mnsz.eu

MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ

Alapítva: 1823

ELŐBEMUTATÓ 2009. FEBRUÁR 21. 20:30 · JÁTÉKSZÍN
BEMUTATÓ 2009. FEBRUÁR 22. 19:00 ·



BOGA BESZÉL

ZENÉS CSACSOGVÁNY

KARINTHY FRIGYES: A FELESÉGEM BESZÉLI
CÍMŰ MŰVE NYOMÁN SZERKESZTETTE ÉS RENDEZTE: SERES ILDIKÓ

ZENESZERZŐ: DR. BRÓDY MIKLÓS, BUDAY DÉNES, HETÉNYI (HEIDBERG) ALBERT,
NÁDOR MIHÁLY, PALLÓS TIVADAR, SEBESTYÉN ANDRÁS, SZIRMAI ALBERT, ZERKOVITZ DÉLA, WEINER ISTVÁN
DALSZÖVEGEK: DÉKEFFI ISTVÁN, ERŐD TAMÁS, GÁBOR ANDOR, HELTAI JENŐ, MÁDAS SÁNDOR, SZÉP ERNŐ



BOGA: SERES ILDIKÓ

ZONGORÁN KÖZREMŰKÖDIK: REGŐS ZSOLT

MUNKATÁRSAK:

BALÁZS ÉVA, KRISTON SZABOLCS, LACZÓ HENRIETT,
PINDUR ISTVÁN, SZOBONYA FERDINÁND



A színház és a kultúra támogatója a TISZAI VEGYI KOMBINÁT

Bérletek és jegyek válthatók:

Jegyiroda: 3525 Miskolc, Széchenyi u. 23.; Telefon: 46/516-735, 516-736; E-mail: jegyiroda@mnsz.eu; www.mnsz.eu
hétfőtől péntekig 10 – 18 óráig; szombaton 10 – 13 óráig, valamint az előadások kezdete előtt egy órával, illetve a miskolci Cora Aruházban.



A színház előadásai a Miskolc közszéchenyi köznevelési és kulturális központjában kerülnek megrendezésre.





A Vass Viktor szobrászművész alkotta 10-es hónap szobor ma a Szent Anna templom melletti téren található. Amikor 1927-ben József főherceg felavatta, még a Zsolcai kapuban, a Rudolf laktanya bejárata előtt állt, majd 1976-ban lebontották és a Hősök temetőjében állították fel. Innen a rendszerváltás után hozták át mostani helyére, szemben a hajdani József laktanyával, ahol egykoron a 10. honvéd gyalogezred békeidőben székelte. Az I. világháború éveiben mintegy negyvenezer katona állomásozott itt. Első hadba küldésükre 1914. augusztus 17-én került sor. 1916. augusztus 20-ig az orosz fronton, majd 1916 augusztusa és 1918 márciusa között a csíki havasokban, a román fronton harcoltak. Itt, a Magyar hegytömbjénél érte el a legnagyobb győzelmét az ezred. Ennek elismerésül, a magyarosi ütközet 10. évfordulóján avatták fel az emlékművet, József főherceg, az erdélyi front egykori hadseregszereplője pedig személyes látogatással tisztelt meg az ezred előtt.

FOTÓ: MOCSÁRI LÁSZLÓ



VÁROSTÖRTÉNETI KALANDOZÁSOK

Déryné emléktárgyai nyomában (4. rész)

Déry Istvánné, Széppataki Róza élete utolsó szakaszában Diósgyőrben (1852–1862) és Miskolcon (1862–1872) élt. A vándorszínészetszorkozának legnépszerűbb színésznője, az első magyar operanékesnő bár nem élhette a gazdag, jómódú emberek életét, arra mégsem gondolhattott, hogy minden emléktét eladva, alig marad „tehetsége”, hogy a legegyszerűbb módon eltemethessék.

Egy miskolci születésű fiatalember, Simon János (1880–1914), akit érdekelt a művészet, költészet, kutatni kezdte Déryné emléktárgyainak sorát. Felvette a „Miskolczy” előnevet, s rendszeresen publikált a helyi sajtóban. 1909-ben az ő tollából jelent meg az első hiteles tényfeltáró írás a hagyatéki emléktárgyairól. Felkereste Déry István unokaöccsét, mert hozzá, illetve az ő feleségéhez került Déryné

kisméretű olajfestménye, íróasztala, egy Mária Teréziát ábrázoló festmény és többek között egy selyemmel hímzett házisapka, amelyet a színésznő készített férje számára. 1973-ban az első színház 150 éves évfordulójára készült kiállításon ez még látható volt.

A diósgyőri Déryné-emlékszoba 1975–1986 között volt látogatható, ebben Cenner Mihály budapesti színháztörténész saját anyaga keveredett a Herman Ottó Múzeum gyűjteményi anyagával. A kiállítási enteriőrök egy része „kiegészítő” tárgy volt, az egyik fotó viszont azt az asztalt mutatja, amelyet akkor eredetinek minősítettek. Az épület utca felőli, északi falán emléktábla jelzi, hogy 1852-től 1862-ig (eredetileg 68 volt írva) itt lakott Déryné.

Thurzó Nagy László (1893–1982) miskolci újságíró az 1960-as években jutott új ismeretekhez. A múzeum akkor

igazgatójával, Komáromy Józseffel folytatott levelezéséből kiderül, hogy tárgyaltak az ő családja tulajdonába került relikviákról (is). Azt írja, „amennyiben a Déryné-emléktárgyakat a feleségemtől átveszi, úgy kikötöm magamnak, hogy



az emléktárgyakról és így Dérynéről is cikket írhasanak a múzeum évkönyvébe.” A tanulmány soha sem jelent meg, de kitűnik a levelezésből, hogy a feleség tulajdonában van Déryné korábban is említett asztalkája, két tányér, pohár és csésze. Simon János a Déryné őreg korában ábrázoló festményt a rokonság még élő tagjaival azonosította, s nem lehet kétségbe vonni, hogy az valóban a művésznőt ábrázolja.

Simon János jegyzetei között szerepelt, hogy a „kőház” tulajdonossal igazoltatta azt is, hogy egykor az udvari kis szobát több, a művészről készült portré díszítette. Ezek hollétéről azóta sem tudunk, valószínű elkallódtak, vagy elajándékozta őket. A Dérynéről ismert kép egy szerep képe, amelyben Lisliz szerepét alakította Holbein: Alpisi rózsá c. darabjában.

MISKOLC DÍSZPOLGÁRAI: (10. rész) GRÓF APPONYI ALBERT

Az 1910-es hármas díszpolgár-választás után 11 év telt el a következő cím odaítéléséig. Ez Európa, és Magyarország történetében is súlyos, háborúval terhelt időszak volt. A Monarchia felbomlott, Trianonban elvették Magyarország területének kétharmadát és az I. világháború lezárásakor joggal érezhette mindenki úgy, hogy szinte a semmiből kell egy új Magyarországot felépíteni.

1921-ben Miskolc város közgyűlése gróf nagyapponyi Apponyi Albert (Bécs, 1846. május 29. – Genf, 1933. február 7.) politikust, vallás- és közoktatási minisztert, a császár titkos tanácsosát, a Magyar Tudományos Akadémia tagját, Jászberény város aranymandátumos képviselőjét, az 1920-as párizsi békekonferencia magyar delegációjának vezetőjét választotta díszpolgárrá. Gróf Apponyi Albertet a legnagyobb élő magyar névvel illették a kortársak még akkor is, ha politikusi, közéleti tevékenységének számos bírálója akadt. Miskolc az államférfi 75. születésnapján, munkásságának 50. évfordulóján tüntette ki Apponyit. Ezzel az adományozással nem volt egyedül, hiszen 1921-ben Békéscsaba, Budapest, Csorvás, Debrecen, Kaposvár, Kiskunhalas, Makó, Orosháza, Pilisvörösvár, Solymár, Szeged, Szentes, Szombathely, Tápógyörgye, Vác is a legmagasabb városi kitüntetésben részesítette. A miskolci határozat szerint: „Gróf Apponyi Albert hazánk nagy fia születése hetvenötödik, közéleti tevé-

kenységének ötvenedik évfordulója alkalmából halhatatlan érdemei elismerése jeléül őt Miskolc város díszpolgárává választja. Továbbá a várost a f. hó 28-iki országos ünnepélyeken küldöttséggel képviselteti. Gróf Apponyi Albert örök időkre nagy érdemeket szerzett Magyarország felvirágzása körül. Mint a világ legnagyobb szónokainak egyike, világhírt és elismerést szerzett a magyar népek, nemcsak Európában, hanem Amerikában is. – Mint vallás- és közoktatásügyi miniszternek elévülhetetlen érdemei vannak már azért is, mert ő rendelte el az elemi iskolákban a tandíjmentességet. Legutóbb pedig a párizsi békekonferencián tett hatalmas ékesszólásával nagy szolgálatot tett szerencsétlen országunknak és nem ő rajta múlt, hogy a lenyűgöző békeszerződést kedvezőbbé nem tehető. Egyaránt nagy, élő nagy magyar férfiak legnagyobbika úgy, mint ember, úgy, mint államférfi, úgy, mint magyar hazafi, akit krisztálytisztá jellemével, soha nem bántó és igazságos, szenvedélyességtől, mint modorával örök időkre példaképül állíthatunk fel.” Apponyi életében egyszer járt Miskolcon, 1922. májusában.



A királypuccsak időszakában egy népgyűlésen szólította fel Andrássy Gyulát (Miskolc országgyűlési képviselője, díszpolgára) a szervezkedésben való szerepe miatt mandátumának visszadására.

A város tudván ezt a szándékát nem képviseltette magát a gyűlésen ezért ez igazán kínos szituáció lehetett. Az Apponyi-család igazi „európai” család volt. Főleg osztrák és német gróf- és hercegnőkkel házasodtak. Apponyi Albert fia Apponyi II. György Alexander országgyűlési képviselő volt. 1944-ben a németek Mauthausenbe hurcolták. Apponyi Albert unokahúga Apponyi Geraldine I. Zogu albán király felesége lett, Albánia utolsó királynéjaként vonult be a történelembe. (Folytatjuk)

SOMORJAI LEHEL

Belvárosi sétá és előadás

A 2000-ben alakult Miskolci Operabárák Egyesülete két kulturális programot is szervez a városban, Déryné Széppataki Róza emléke előtt tisztelegve, melyekre szeretettel várják az érdeklődőket.

Szeptember 26-án 16 órától emlékséta keretében járják végig azokat a Miskolc belvárosi helyeket, amelyeken Déryné Széppataki Róza, az első magyar operanékes gyakorta megfordult. A séta útvonala: Színészmúzeum (Déryné u. 3.), Miskolci Nemzeti Színház (Déryné u. 1.), Sötétkapu, majd Déryné utolsó lakhelye, ahol elhunyt (Hunyadi utca 52.). A színésztől visszavonult Déryné, férje halála után költözött Di-

ósgyőrből ide özvegy hűgához. Az elfeledett, nélkülözött színésznő 76 évesen itt kezdett emlékiratai írásába és versenyezve a múltal idővel haláláig folytatta.

Az 1000 oldalt is meghaladó terjedelmű Emlékezései-ben a 19. századi vándorszínészet hősköréről nyújt hiteles beszámolót, a magyar színjátszás kezdeteinek állítva irodalmi emléket. A sétát Mikita Gábor színháztörténész vezetésével a Szent Anna temetőben, Déryné sírjának koszorúzásával zárják.

Október 1-jén, a Zene világnapján 18 órától a Miskolci Operabárák Egyesülete emlékestet rendez Déryné tiszteletére, a Miskolci Nemzeti Színházban.



**A MISKOLCI OPERABARÁTOK
EGYESÜLETE BEMUTATJA**

**CSORBA PIROSKA:
A CSALOGÁNY C. SZÍNműVE ALAPJÁN A**

**DÉRYNÉ,
A CSALOGÁNY**

C. ZENÉS JÁTÉKOT

**BEMUTATÓ: 2015. OKTÓBER 1. 18 ÓRA
MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ – CSARNOK**



Déryné Széppataki Róza: EPERJESI ERIKA
 Róth Mici (Déryné barátnője): JANCSÓ DÓRA
 Prepelitzay Sámuel (Déryné szerelme): JENEI GÁBOR
 Szirmay János (edelényi gróf): KINCSES KÁROLY
 Herr Trottel (pesti ficsúr): CSERVENÁK VILMOS
 Özveggy Déryné Széppataki Róza: MOLNÁR ANNA
 Özveggy Kilényiné Széppataki Johanna: KERÉKES VALI
 Fuvaros: SZEGEDI DEZSŐ
 Éles Anna (Prepelitzay Sámuel unokája): SIMONFI ADRIENN
 Zongorán kísér: RÁKAI ANDRÁS
 Rendező: SERES ILDIKÓ, Jászai-díjas



Az előadás MISKOLC MJV ÖNKORMÁNYZATA és a MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ támogatásával jött létre.

Jegyek kaphatók a Miskolci Nemzeti Színház jegypénztárában
 Teljes jegyár: 1000 Ft. Nyugdíjas- és diákjegy: 800 Ft
 Az előadás a Miskolci Operabarátok Egyesülete tagjainak ingyenes.

Miskolci 2015. február 21., 20.00 Zenepalota OPERABÁL

A Miskolci Operabarátok Egyesülete szervezésében.



A BÁL FŐVÉDNÖKE:
DR. KRIZA ÁKOS

MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERE

A BÁL VÉDNÖKE: **KESSELYÁK GERGELY** LISZT FERENC-DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ,
A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ KARMESTERE, A BARTÓK PLUSZ OPERAFESZTIVÁL IGAZGATÓJA

SZTÁRVENDÉG: **VIZIN VIKTÓRIA**, OPERAÉNEKES (USA)

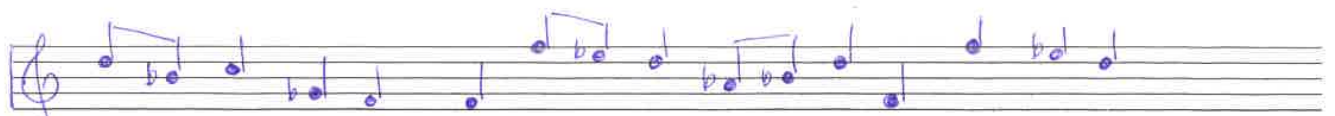
FELLÉPŐ MŰVÉSZEK: **EPERJESI ERIKA**, A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ MAGÁNÉNEKESE
XAVIER RIVADENEIRA, OPERAÉNEKES • **BOLYKI BROTHERS ÉNEKEGYÜTTES**
KÖDMÖN FORMÁCIÓS TÁNCGYÜTTES • **ALLEGRA VONÓSNÉGYES**
A **MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ KAMARAZENEKARA** • TÁNCZENE: **BLUE SKY BAND**

A BÁL HÁZIASSZONYA: **SERES ILDIKÓ**, JÁSZAI-DÍJAS SZÍNLMŰVÉSZ,
A MISKOLCI OPERABARÁTOK EGYESÜLETÉNEK ELNÖKE

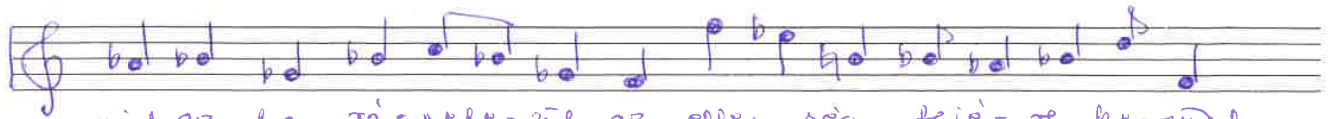
BÁLI BELÉPŐJEGY: **15.000 FT**

(MEGVÁSÁROLHATÓ A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ JEGYPÉNZTÁRÁBAN JANUÁR 29-TŐL)

Bé alap (33. oldal)



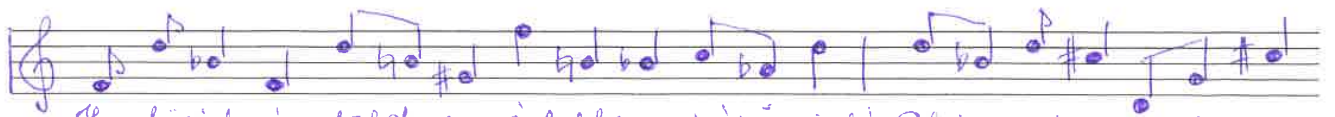
mi a bölcsesség, vagy van-e Isten aján-dék kedvesebb,



mint az, ha rá-nehe-zül az ellen-ség fejé-re ke-zünk



lassú, de biztos az Isteni e-rő.



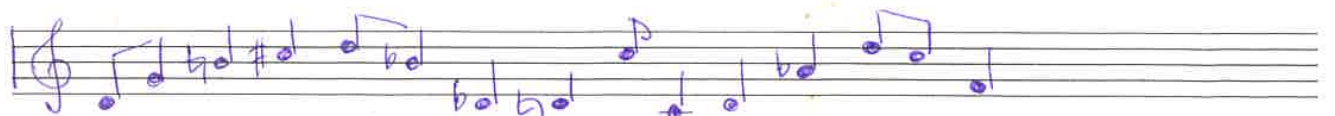
Ha köink e'r kábel az értelen szívü mind! Aki a bizte-letet



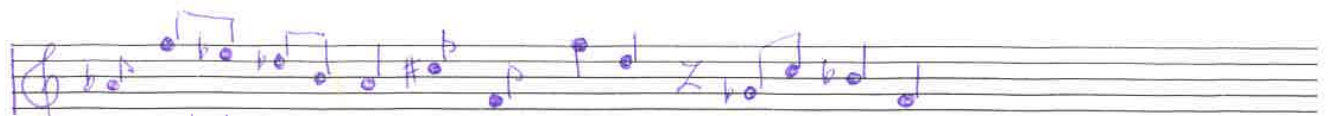
meg nem adja az Isteni mest nagysá-g-nak, Sültt véleke-dése vak,



Legjobb mindig a mest moka's, Ápold! Gondozd! Tudd ere-jét!



Szántalanak szántalan sok reményse-gre virágozik;



sa böse-get ele-ni vagy épp nem, s tova illen...



aki kapon-ta sereise fia boldognak azt nevéren csak!

EURIPIDÉSZ-DEVECSERI GÁBOR: BAKKHANSNÖK

Zene: Székely István